

רשימת "עמיתי שפיגל" של מכון פינקלר לחקר השואה

ראש המכון: פרופ' ג'ודי באומל-שוורץ

מרכז המכון ומרכז פורום "עמיתי שפיגל": ד"ר איציק פס

עמיתי מחקר

ד"ר פרנזואז (שמחה) אוזן

ד"ר מיכל אונגר

ד"ר שרה אוסצקי-לזר

ד"ר גילה אורן

ד"ר ליאור אלפרוביץ'

ד"ר חוה אשכולי

מאיר בולקה

ד"ר מיכל בן יעקב

ד"ר רחלי ברגר

ד"ר מולי ברוג ז"ל

ד"ר בתיה ברוטין

ד"ר יוסי ח' גולדשטיין

ד"ר לאה גנור

פרופ' גדעון גרייף

ד"ר אפרת דוידוב

ד"ר רוני דוניץ

דוד הולין

ד"ר איילת הילמן

ד"ר יהודה הרטמן

ד"ר צילה הרשקו

ד"ר סילביה הרשקוביץ

ד"ר אפרים זדוף

פרופ' אפרים זיכר

ד"ר רות סמואל טננהולץ

פרופ' לימור יגיל

ד"ר מירה יונגמן

הרב ד"ר חנן יצחקי

גדי כפיר

פרופ' יצחק כרם

איתמר לוין

הרב ד"ר יחזקאל ליכנטשטיין

פרופ' יחיאל לימור

פרופ' יהודה מורלי

ד"ר ניר מן

מאיר נחשון

ד"ר עמוס נבו

פרופ' אריה סובר

ד"ר ברוך פורמן
ד"ר עטרה פֿישר
ד"ר רונית פֿישר
ד"ר מרים פרבר
ד"ר לאה פֿרייס
ד"ר רחל קולנדר
ד"ר בן-ציון קליבנסקי
ד"ר נדב קפלן
פרופ' יעל קציר
ד"ר נילי קרן
עדי רובינשטיין
ד"ר פנינה רוזנברג
אודי רוטשילד
פרופ' דניאל רייזר
ד"ר יואל רפל
אריה שהם
ד"ר ליליאן שטיינר
ד"ר ליאת שטייר ליבני
ד"ר עדה שיין
ד"ר חיים שלם
אלכסנדר שניידמסר

סטודנטים

ניר איציק
נטע ארליך
אספהאן בהלול
נטלי בייגה
פאולה גרטה ברק
רותי גליק
נורית גרוסמן
בתיה דוברצקי
מרים דוד
סימה (סרפֿימה) ולקוביץ'
נעם ורשנר
גיתית חוזה
טטיאנה טקצ'נקו
מירי יהלום
אהרן לשם
רות לנדאו
דני לרנר
עמנואל מוסקוביץ'
טילי משה
רמי נידורפר
אליוט נידם-אורביטו

שי סבן

נעמה סרי-לוי

אורית ארגמן פדידא

אלישע פלס

פוסט דוקטורנטים

ד"ר דניאלה אוסצקי-שטרן

ד"ר מלי אייזנברג

ד"ר תמיר הוד

ד"ר משה טרשנסקי

ד"ר רוני מיקל-אריאלי

ד"ר תהילה דרמון מלכה

ד"ר תרצה מרקוביץ

ד"ר אילה נדיבי

ד"ר טליה פרקש

ד"ר מלכה קינסט

ד"ר שרה רוזן

עמיתי ציבור:

יובל אלפן

בנימין אברהמי

דן אוריין

אורית ארנברג

רות כהן-דר

לילי הבר

מרטין הרשקוביץ

ד"ר רחל-שלי לוי-דרומר

איריס ליפשיץ-קליגר

בילי לניאדו

טובה לשם

דבי מורג

ורדה מידר

בוריס מפציר

גל סגל

גיל פארן

נעם פדרמן

חיים פישגרונד

יעל פרי-דביר

שמחה שטיין

ד"ר איציק פס, מרכז המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר, ומרכז תכנית "עמיתי שפיגל"

ד"ר איציק פס משמש כמרכז המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר, כחוקר המכון, וכמרכז תכנית "עמיתי שפיגל" מטעם המכון. הוא סיים את לימודי הדוקטורט שלו במחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו באוניברסיטת בר-אילן וכתב את הדיסרטציה שלו בנושא "מורשת לח"י בין ימין רדיקלי לשמאל רדיקלי: ישראל אלדד ונתן ילין-מור", בהנחיית פרופ' ג'ודי באומל-שוורץ.

ד"ר פס חוקר היבטים שונים של הפוליטיקה הישראלית ושוקד כעת על חיבור בשם "בין שני היואלים: יואל ברנד ויואל פלג" העוסק בהשוואה בין פעילותו והשקפתו של הצנחן הארצישראלי יואל פלג לבין יואל ברנד, איש ימינו של ישראל קסטנר ב"וועד לעזרה והצלה" בבודפשט בתקופת המלחמה.

ד"ר פס פרסם מאמרים על תולדות פעילות הימין הישראלי בראשית דרכו בכתבי עת מחקריים דוגמת "עיונים בתקומת ישראל". הוא נשוי לאוריה (לבית זרביב) ואב לחמישה ילדים.

יובל אלפן

יובל אלפן נולד ב-1951 בקיבוץ העוגן להורים חברי מחתרת תנועות הנוער הציוניות בהונגריה שפעלו בשנת 1944 עד כניסת הרוסים לבודפשט וגם אחרי המלחמה דאגו לשרידות יהודים, בעיקר לילדים. משה אלפן "פיל" היה אחד ממנהיגי אותה מחתרת שהצילה רבבות יהודים.

אלפן שירת ביחידת קומנדו של חיל הים, למד בטכניון הנדסת תעשייה וניהול, ושימש כמנכ"ל של מספר חברות עד פרישתו לפנסיה.

הוא הצטרף לעמותה לחקר תנועות הנוער הציוניות בהונגריה ומוביל אותה כיום יחד עם דוד גור, אחרון אנשי אותה מחתרת.

אלפן יובל משמש גם כסגן יו"ר הועדה להוקרת יהודים שהצילו יהודים בשואה ופעיל מאוד בניסיון לשנות את חוק יד ושם בנושא.

הנושא שמעסיק במיוחד את יובל אלפן הוא העלאת התודעה למעשייה של אותה מחתרת, שבה השתתפו כל תנועות הנוער הציוניות, ושפעלה מתוך אחריות ותבונה להציל את חבריה ומאוחר יותר גם את יהדות בודפשט שנותרה לאחר שכ-450 אלף יהודים נשלחו לאושוויץ תוך 7 שבועות מכל ערי השדה. אותם בני נוער מגילאי 17 עד 26 פעלו והצילו רבבות במבצעים מדהימים ושעם ישראל משום מה לא יודע ולא מכיר את מעשיהם ההרואיים.

בנימין אברהמי

בנימין אברהמי נולד במחוז טרנסילבניה שברומניה הקומוניסטית להורים ניצולי שואה. בילדותו ספג כינוי לתרבות היידית, ההונגרית והרומנית. עלה לארץ עם הוריו ואחותו בשנת 1958 וגדל ברחובות.

הוא למד לתואר ראשון בביוכימיה באוניברסיטת בר אילן ולתואר שני בביוכימיה באוניברסיטה העברית. שימש כמרצה למדעים, מחנך וחבר הנהלה במכללה האקדמית להכשרת עובדי הוראה בגבעת וושינגטון. בשנת 1987 הצטרף כעוזר ראש המחלקה למדעי החיים באוניברסיטת בר אילן, ליווה את התפתחות המחלקה ועם הפיכתה לפקולטה היה לראש המינהל הראשון של הפקולטה עד לפרישתו.

מתעניין ולומד ספרות יידיש כתשתית להבנת העולם היהודי שלפני השואה.

מזה שש שנים חבר פעיל בהנהלת "בית העדות" בניר גלים, למורשת הציונות הדתית והנחלת זיכרון השואה.

הנושא שמעסיק בימים אלה את בנימין היא אפיון המנהיגות המקומית בקהילת דאז' (Dej) ובקהילת מארוש ואסארהיי (Maros-Vasarhely) בימי השואה. בחינת הקשרים עם ועד ההצלה הארצי, הטיפול בפליטים מפולין וסלובקיה, היחס לתנועות הנוער הציוניות, הקשר עם עובדי הכפייה של קהילתם ועוד שאלות היכולות ללמד על תפקודם בשעה כה גורלית לעמנו.

ד"ר פרנסואז (שמחה) אוזן

ד"ר פרנסואז (שמחה) אוזן קבלה את הדוקטורט שלה בהיסטוריה מהסורבון (פריז I) ויש לה גם תעודה אקדמית בספרות אנגלית ואמריקנית. מרצה בכירה לשעבר באוניברסיטת ריימס שמפניה-ארדן, וחוקרת במרכז הצרפתי למחקר בירושלים (CRFJ\CNRS) היא עכשיו עובדת כחוקרת בכירה במרכז לחקר התפוצות ע"ש גולדשטיין-גורן באוניברסיטת תל-אביב.

היא כתבה כתריסר מאמרים עבור ה Jerusalem Report וגם עבור *Le Monde* בין פרסומיה המרכזיים על עקורים, אנטישמיות ויהדות ארה"ב: *Ces Juifs dont l'Amérique ne voulait pas* (Complexe 1995); *Histoire des Américains juifs, de la marge à l'influence* (André Versaille 2008); *De juif* (CNRS éditions 2008), *la mémoire de la Shoah dans le monde* *Vivre en Israël après la Shoah, témoignages de* survivors venus de France שערך יחד עם דן מכמן, *survivants venus de France* שערך יחד עם מ' גטריידה ועם הקדמה מאת בוריס סירולניק, Paris, L'Harmattan, 2008. היא השתתפה בכתיבת *Dictionnaire de la Shoah* (Larousse 2009) ובסרט הדוקומנטרי *La vie après la Shoah* (החיים לאחר השואה) מאת פ' גילרי, 2009.

לאחרונה היא ערכה בשותפות את הספרים *Holocaust Survivors, Resettlement, Memories, Identities*, (New York: Berghahn Books, 2012), ו- *Postwar Jewish Displacement and Rebirth, 1945-1967* (Leiden and Boston: Brill, 2014). ספרה האחרון הוא *How Young Holocaust Survivors Rebuilt Their Lives, France, the United States, and Israel*, Studies in Antisemitism, (Bloomington, Indiana University Press, 2018). תחומי מחקר עיקריים הם התפוצות בארה"ב ונושאים הקשורים בשואה, זיכרון, וחיילים אמריקנים במלחמת העולם השנייה.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" היא תחקור את ההשפעה של מצבים שונים לאחר המלחמה על שיקומם של השורדים (ובייחוד נשים), והשפעת השואה על הדרך בה השתקמו מבחינה נפשית.

ד"ר מיכל אונגר

ד"ר מיכל אונגר נולדה במחנה עקורים בקאסל שבגרמניה. בוגרת החוגים להיסטוריה כללית ותולדות האומנות וכן תעודת הוראה בהיסטוריה באוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמכת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים. נושא עבודת הגמר "יעקב אדלשטיין ויהדות צ'כוסלובקיה בשואה", בהדרכת פרופ' ישראל גוטמן ז"ל ופרופ' יהודה באואר. גם את עבודת הדוקטורט כתבה במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית, בהנחיית פרופ' ישראל גוטמן ז"ל. נושא הדוקטורט: "החיים הפנימיים בגטו לודז' 1940–1944". המחקר עובד לספר: **לודז', אחרון הגטאות בפולין**, בהוצאת יד ושם, 2006. התרגום באנגלית יתפרסם בהוצאת Alabama University Press.

הייתה מרצה בכירה להיסטוריה יהודית חדשה, עם דגש על תקופת השואה, במכללה האקדמית אשקלון (בגמלאות). הייתה פעמיים עמיתת מחקר במכון הבין לאומי לחקר השואה ביד ושם, (בשנים 2004 ו-2018). ערכה מספר יומנים מגטו לודז' האחרון שבהם יומנה של רבקה ליפשיץ: **לכתוב עד כלות, יומנה של נערה מגטו לודז'**, בהוצאת מוסד הרב קוק, 2018 (ערכה עם אסתר פרבשטיין).

כתבה מאמרים שונים מרביתם עוסקים באספקטים שונים של החיים בגטו לודז'. מאמרה האחרון, "פירוד וגירושין בגטאות ורשה ולודז', עתיד להתפרסם בקרוב באסופת מאמרים על חיי המשפחה בשואה בהוצאת Rutgers University Press, בארה"ב.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר אונגר את נושא הנישואין בגטאות וכן את "החיפוש אחר אליבי: הנס ביבוב והצלת שלוש קבוצות מגטו לודז' (1944) – (1945)".

ד"ר שרה אוסצקי-לזר

בעלת תארים שני ושלישי בהיסטוריה של המזרח התיכון מאוניברסיטת חיפה ותואר ראשון בשפה וספרות ערבית ובהיסטוריה של המזרח התיכון, האוניברסיטה העברית בירושלים.

מ-2007 עמיתת מחקר במכון ון ליר בירושלים, בו ניהלה פרויקטים מחקריים וציבוריים בתחום יחסי יהודים-ערבים ואזרחות משותפת. הייתה מנהלת שותפה של המרכז היהודי-ערבי לשלום בגבעת חביבה ולימדה באוניברסיטאות בארץ ובעולם. פעילה בארגוני חברה אזרחית העוסקים בזכויות אזרח ושלום וחברת הוועדה האקדמית של מכון ז'בוטינסקי בישראל.

מחברת ועורכת של מאמרים, ספרים, ביקורות ספרים ופרסומים מגוונים בנושא יחסי יהודים-ערבים בישראל והלחימה היהודית בשואה. מזה למעלה מעשור מבקרת ספרות על השואה בכתב העת "האומה". ספריה האחרונים: שרה אוסצקי-לזר ויוסף ג'בארין (עורכים) **אזרחות על תנאי: על אזרחות, שוויון וחקיקה פוגענית**, חיפה: פרדס 2016; שרה אוסצקי לזר ויואב שטרן, **בני המקום: שיחות עם אזרחים ערבים בישראל**, מרכז תמי שטיינמץ למחקרי שלום, אוניברסיטת תל אביב, 2016.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל: מבקשת ד"ר אוסצקי-לזר לכתוב על אביה חיים לזר-ליטאי ז"ל שהיה פרטיון בליטא ופעיל בארגון הבריחה, והקדיש את חייו למחקר ולהנצחת השואה, כמו גם למאבק בכינון היחסים עם גרמנים ובהסכם השילומים. הוא הותיר אחריו יומנים אישיים בהיקף עצום שטרם נחשפו לציבור, והיא עוסקת בעיבודם ובהתקנתם לפרסום. המחקר ייסוב על דמותו של לזר-ליטאי כ"זאב בודד" ואופוזיציונר במאבקו בתוך תנועתו, תנועת החרות, ובציבוריות הישראלית כנגד ההתפייסות עם גרמניה ובעבודתו החלוצית בחשיפת חלקם של אנשי בית"ר בהתנגדות בתקופת בשואה.

ד"ר דניאלה אוסצקי-שטרן

ד"ר דניאלה אוסצקי-שטרן בעלת תואר ראשון ושלישי מאוניברסיטת חיפה ותואר שני מאוניברסיטת תל-אביב. עבודת הדוקטור שלה עסקה בפרטיזנים היהודים בליטא ובביילורוסיה המערבית במלחמת העולם השנייה. העבודה מבוססת על למעלה מ-300 עדויות כתובות, מוקלטות ומצולמות, זיכרונות וראיונות עם פרטיזנים לשעבר וכן על חומר מקורי מן התקופה.

ד"ר אוסצקי-שטרן מנהלת את ארכיון מורשת לחקר השואה, במכון מורשת, בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ', בגבעת חביבה.

ספר פרי עטה המבוסס על עבודת התזה שלה יצא לאור בשנת 2012 בהוצאת מורשת, בשם "שקיעת האלים: יוזף גבלס, התעמולה הנאצית והשמדת היהודים בשנה האחרונה של מלחמת העולם השנייה".

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מתכננת ד"ר אוסצקי-שטרן לעבד את עבודת הדוקטור לספר, שיכלול גם חומרים חדשים שאספה לאחר הגשת הדוקטורט, בעיקר במוזיאון השואה בווינגטון שם הייתה עמיתה בסתיו 2018. מטרתה לפרסם מחקר אקדמי קוהרנטי, רחב ומקיף המתאר את סיפור הפרטיזנים היהודים על היבטיו השונים.

ד"ר גילה אורן

ד"ר גילה אורן מכהנת כמרצה בכירה, חברת סגל וראש ההתמחות בשיווק וניהול אסטרטגי בביה"ס למנהל עסקים במסלול האקדמי המכללה למנהל. היא בוגרת תואר ראשון ותואר שני במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ובעלת תואר שלישי מהפקולטה לניהול באוניברסיטת בן גוריון. עבודת הדוקטורט שלה עסקה בחוויית הביקור באתרי מורשת, שם התמקדה בביקור במחנה המוות אושוויץ בירקנאו. המחקר שילב בין היבטים אישיים, ניהוליים ומורשתיים. מחקרה עוסקים בתיירות מורשת, שיווק מורשת, חווית הביקור באתרי מורשת ובהשפעות השואה על הדור השני.

ד"ר אורן היא בוגרת "קורס פולין" של יד ושם ומשמשת כמדריכה מטעמם של קבוצות נוער ושל קבוצות צה"ל וכוחות הביטחון. במהלך השנים ליוותה קבוצות בינלאומיות במצעד החיים. גילה היא גם בוגרת סמינר אושוויץ, סמינר פולין צ'נסטוחובה ואחרים. היא חברה בארגון אופק (OFEK) ומשתתפת פעילה בקורס טאוויסטוק כולל כאלו העוסקים במפגש בין קורבנות ו"מקרבנים" במלחמת העולם השנייה.

לד"ר אורן ניסיון מעשי-ניהולי רב שנים. בין היתר משמשת כראש מחלקה מזה שבע שנים. היא יוזמת ומובילה פרויקטים פדגוגיים ומקצועיים בתחום ההכשרה היישומית של הסטודנטים. אלו פרויקטים המציידים את בוגרי התוכנית בכלים וכישורים רלוונטיים לשוק העבודה. בנוסף, לד"ר אורן ניסיון מעשי של למעלה מעשרים שנה בענף השיווק והפרסום. בעבר ביצעה שורה של תפקידים בניהול מחקר ואסטרטגיה במשרדי פרסום ובארגונים מובילים כמו גיתם BBDO, שידורי קשת, NANA 10 ואחרים. היא טיפלה בפרסום מגזרי ומשמשת כיועצת חיצונית בתחום הפרסום והשיווק לחברות במגזר העסקי והציבורי. כמו כן, חברה פעילה בוועדות מכרזים שונות בכלל זה בוועד המנהל של מוזיאון יד מרדכי.

ד"ר מלי אייזנברג

ד"ר מלי אייזנברג היא היסטוריונית העוסקת בזיכרון השואה באוניברסיטת בר-אילן ובמכללות להוראה. היא כתבה את עבודת הדוקטור שלה בנושא "מחוויה אישית למפעל חיים: השואה כמוטיב מכונן בדרכו הפרטית והציבורית של משה פראגר - דמות מפתח חרדית ביישוב ובישראל", במחלקה לתולדות ישראל בבר-אילן בהדרכת פרופ' דן מכמן ופרופ' קימי קפלן. בין השנים 2012-2018 שימשה כחוקרת ועוזרת מחקר של פרופ' דן מכמן במכון לחקר השואה, באוניברסיטת בר-אילן. היום היא מכהנת גם כראש המסלול להכשרת מורים בהיסטוריה בבית ספר לחינוך באוניברסיטת בר-אילן, וכמנהלת אקדמית וסגנית מנהלת בית-הספר המרכזי להוראת השואה, במכון משואה – המכון הבינלאומי להוראת השואה.

ספרה **מחוויה אישית למפעל חיים: השואה כמוטיב מכונן בדרכו הפרטית והציבורית של משה פראגר - דמות מפתח חרדית ביישוב ובישראל**, עתיד לראות אור בהוצאת מכון בן-גוריון לחקר ישראל והציונות. בין פרסומיה: **עד, מזעיק, מתעד ומנציח – ר' משה פראגר והשואה, 1940-1984**, סדרת **תשתית למחקר (15)**, המכון לחקר השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן תשס"ו; "בין מילא 14 למילא 18: מחתרת חסידית כהיסטוריוגרפיה שכנגד", **בשביל הזיכרון** - סדרה חדשה, 20 (תשע"ה), עמ' 31-24; "הגיוינט והחינוך האורתודוקסי בוילנה בראשית מלחמת העולם השנייה – מפלט זמני", **בשביל הזיכרון** - סדרה חדשה, 24 (תשע"ו), עמ' 41-47. היא גם פרסמה פרסומים פופולאריים, ראיונות וכתבות בעיתונות היומית.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר מלי אייזנברג את "אוסף שורצבאום" וניסיונות הצלה עצמיים בשואה.

ניר איציק

ניר איציק הוא מנהל מחלקת ההדרכה בבית לוחמי הגטאות. בתפקידו הקודם ניהל ניר את מכון המחקר של המרכז למורשת יהדות אתיופיה. בעברו עבד גם כן כחוקר ועובד ארכיון במורשת, בית עדות ע"ש מרדכי אנילביץ'. בנוסף, במשך שנים רבות עבד כעוזר מחקר של פרופ' חוי דרייפוס מהחוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת ת"א.

עבודת התיזה שלו לתואר שני נערכה במסגרת החוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת תל אביב, בהנחיית פרופ' חוי דרייפוס, ועסקה בעדויותיו של יצחק (אנטק) צוקרמן על הארגון היהודי הלוחם בגטו ורשה. מאמר על בסיס עבודת התזה התפרסם בכתב העת, "ילקוט מורשת", כרך 99 בשפה העברית בשם, "עדויותיו של יצחק (אנטק) צוקרמן בימי המלחמה עד **שבע השנים ההן** - עיון מחודש".

מחקר:

במסגרת תוכנית "עמיתי שפיגל" יעסוק ניר במחקר המקדים לצורך כתיבת הצעת המחקר לעבודת הדוקטורט שלו אשר תעסוק ב- "השתקפותו של מרד גטו ורשה בהיסטוריוגרפיה הישראלית של השואה".

ד"ר ליאור אלפרוביץ

ד"ר ליאור אלפרוביץ רכש את תארו מהראשון ועד השלישי באוניברסיטה העברית בירושלים בחוגים להיסטוריה, היסטוריה של עם ישראל ויחסים בין לאומיים וכיום הוא משלים תואר שני נוסף בחוג למחשבת ישראל, אף הוא באוניברסיטה העברית.

את עבודת הדוקטורט שלו חיבר במסגרת החוג להיסטוריה ובהדרכתו של פרופ' משה צימרמן. נושאה הוא: "השפעתם של יחסי ישראל והרפובליקה הפדרלית הגרמנית על עיצוב הנצחת השואה בישראל בין השנים 1948 – 1965".

כיום מתמקד ד"ר אלפרוביץ בשלושה ערוצי מחקר מרכזיים. הראשון, השפעת תודעת השואה בחברה הישראלית על עיצוב אופייה של הנצחת השואה. השני, ייחודה של השואה כמאורע חסר תקדים של רצח עם. והשלישי, הוראת הלכה ושמירת מצוות בשואה. מאמרים פרי עטו פורסמו בבימות אקדמיות וסמי – אקדמיות.

לצד עיסוקו כחוקר מלמד ד"ר אלפרוביץ קורסים על תולדות השואה והנצחתה בבצלאל, המכון הטכנולוגי - חולון והוא משמש כאיש סגל במכון מנדל למנהיגות חינוכית.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק ד"ר אלפרוביץ במחקר בנושא "הוראת הלכה ושמירת מצוות בשואה".

נטע ארליך

נטע ארליך היא חוקרת תולדות עם ישראל במזרח אירופה בעת החדשה. היא סיימה בהצטיינות את התואר הראשון באוניברסיטה העברית בחוג להיסטוריה ובתכנית המצטיינים "ביה"ס להיסטוריה". עבודת תיזת ה-BA שלה: "החיילים הפולנים בארץ ישראל 1940 – 1944" זכתה בפרס מטעם מרכז מורשת בגין. לאחר מכן, המשיכה בלימודי מחקר באוניברסיטת תל אביב, אותם סיימה בהצטיינות יתרה בחוג להיסטוריה של עם ישראל ובתכנית הבין-אוניברסיטאית ללימודי רוסיה ומזרח אירופה. מזה מספר שנים עובדת במחלקת הדרכות חינוכיות של בית הספר הבינלאומי להוראת השואה ביד ושם. כעת היא דוקטורנטית באוניברסיטת ניו יורק, NYU ב-Skirball Department of Hebrew and Judaic Studies.

עבודת ה-MA של נטע ארליך, "הדימוי של שירות הסדר היהודי בגטו ורשה (נובמבר 1940 - יולי 1942)", נכתבה בהנחייתה של פרופ' חוי דרייפוס. שירות הסדר היהודי הוא נושא כאוב ושנוי במחלוקת בחברה היהודית ומהווה עד היום סמל של שבר בעולם היהודי. שבר זה בין השוטרים היהודים לשאר הציבור היהודי, העמיק עד בתקופת השואה והגיע לשיאו בגירוש הגדול, במהלכו גורשו למחנה ההשמדה טרבלינקה כ-300,000 מיהודי גטו ורשה. נקודת סיום זו, המציינת את חורבנה של רוב יהדות ורשה, משפיעה על האופן בו נחקר בדיעבד תפקידו של שירות הסדר היהודי שלקח חלק בגירוש הגדול. מחקר זה ביקש להימנע מנקודת מבט רטורספקטיבית זו ולבחון כיצד נתפשו השוטרים היהודים בזמן אמת, בעזרת מקורות ראשוניים שנכתבו בשלב מוקדם יותר של החיים בגטו, ושאינם מושפעים מאימת הגירוש הגדול ומהוצאתו לפועל.

מחקר – במסגרת פורום עמיתי שפיגל, עוסקת נטע ארליך במחקר זה, בנושאים היסטוריים מגוונים הקשורים בתולדות השואה, וכן בהתארגנויות שונות בציבור היהודי בתקופה שקדמה לה.

אורית ארנברג

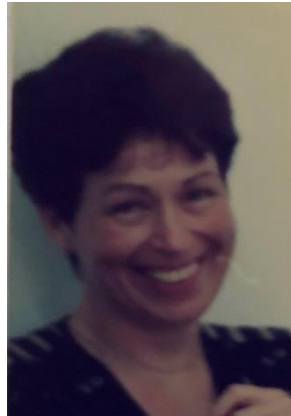
אורית ארנברג בעלת תואר ראשון ושני בגיאוגרפיה היסטורית מאוניברסיטת בר-אילן. היא נכדה לניצולי שואה מפולין שעלו לארץ לאחר קום המדינה. במשך שנות חייהם הם לא הסכימו לשתף את קורותיהם לפני ובמהלך השואה והשאירו שאלות רבות פתוחות. הסקרנות והרצון של אורית לענות על השאלות שנותרו לאחר מותם הביאו אותה לעסוק בתיעוד והנצחה ולהצטרף בשנת 2006 לפרויקט תיעוד ניצולי שואה בעיריית תל אביב. הפעילות כללה ביקור בבתייהם של ניצולי השואה והדרכתם לקראת תיעוד מצולם לארכיון העירייה ויד ושם.

בעקבות פרויקט זה הצטרפה אורית בשנת 2009 לעמותת דורות ההמשך וכיהנה כ-10 שנים בוועד המנהל של העמותה כנציגת הדור השלישי. שם ארגנה מסע שורשי של צאצאי ניצולים לפולין, ארגנה מפגשים בין ישראלים ופולנים, השתתפה בניהול פרויקט של טקסי יום השואה במקומות עבודה. בעקבות העיסוק בשואה עשתה הסבה מקצועית להוראה והיום היא מורה להיסטוריה וגיאוגרפיה בתיכון בן צבי בקריית אונו.

במסגרת זו הצטרפה לפרויקט יזמות "ילד זוכר ילד" בו בני נוער מנציחים ילדים שנספו בשואה, כותבים על הנספים ובני משפחותיהם את סיפור חייהם ומעלים אותם לאתרי הנצחה כיד ושם ודורות. ממוריאליין של עמותת דורות ההמשך. הפרויקט משלב בתוכו מחקר, פדגוגיה ברמה גבוהה וטכנולוגיה ומחבר את התלמידים לשמות, לפנים ולסיפורים.

פעילות ציבורית: מסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מבקשת אורית לקדם את הפרויקט "ילד זוכר ילד" וליצור חיבור בין העוסקים במחקר באקדמיה למורים המובילים ומיישמים פרויקט זה בבתי הספר.

ד"ר חוה אשכולי

ד"ר חוה אשכולי נולדה בתל-אביב בשנת 1944 להורים יוצאי פולין, שאיבדו את משפחותיהם בשואה. למדה היסטוריה ופסיכולוגיה באוניברסיטת בר-אילן. לימדה היסטוריה בבתי-ספר תיכוניים. את עבודת המ"א כתבה על "עמדת המנהיגות היהודית בא"י להצלת יהודי אירופה", ואת עבודת הדוקטור על מפא"י בשנות המלחמה הראשונות פרסמה כספר בהוצאת יד יצחק בן-צבי בשם "אלם: מפא"י לנוכח השואה 1939-1942". הספר עורר פולמוס ממושך בעיתונות.

ד"ר אשכולי לימדה במחלקה לתולדות ישראל ובלימודי יסוד ביהדות באוניברסיטת בר-אילן ושימשה כמרצה בכירה במכללת לוינסקי לחינוך. במקביל עבדה במכון לחקר השואה באוניברסיטת בר-אילן כחוקרת בכירה, שם חקרה את הציונות הדתית לנוכח השואה. המחקר לובן גם במסגרת המכון הבינלאומי לחקר השואה של יד ושם, שם שהתה כעמית מחקר. תוצאותיו ראו אור בהוצאת יד ושם בספר בשם "בין הצלה לגאולה: הציונות הדתית בא"י לנוכח השואה", וזכה בפרס עמינח של הציונות הדתית.

במסגרת העבודה במכון לחקר השואה ערכה קובץ מקורות מקיף על הציונות הדתית בשם "ערבות יהודית במבחן: הציונות הדתית בא"י לנוכח השואה" בהוצאת אוניברסיטת בר-אילן. כמו כן ערכה חוברת בשם "שיקום הציונות הדתית בקרב שארית הפליטה" באירופה לאחר השואה" בהוצאת המכון. עד כה פרסמה ד"ר אשכולי כ-40 מאמרים בנושא השואה והופיעה בכנסים רבים בנושא.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" ד"ר אשכולי ממשיכה לחקור את נושא הפתרונות הטריטוריאליים למצוקת יהודי אירופה לנוכח האיום הנאצי.

אספהאן בהלול

אספהאן בהלול היא תלמידה לתואר שלישי באוניברסיטה העברית בירושלים וזוכה במלגת מנדל לתלמידי דוקטור מצטיינים. היא כותבת את עבודת הדוקטור שלה בנושא "עיצוב והבנייה של שיח השואה בעיתונות הערבית משנות הארבעים ועד ימינו" בהנחיית ד"ר עמוס גולדברג ופרופ' הלל כהן.

היא סיימה לימודי מ"א בתקשורת במחלקה לתקשורת באוניברסיטת חיפה וכתבה תזה בנושא "בין אל-כארתי'ה לבין אל-הולוקוסט: עיצוב השואה בעיתונות הערבית בישראל".

אספהאן בהלול זכתה במלגה על המחקר "ייצוגים של השואה בעיתונות בשפה הערבית בישראל", בהנחיית ד"ר אורן מאייר ופרופ' מוסטפה כבהא.

מאיר בולקה

שורשיו של **מאיר בולקה** מהערים אוסטרובייץ ולומז'ה ומאז נסיעתו הראשונה הוא מקדיש את זמנו ומרצו לשימור המורשת היהודית של פולין. הוא מגלה וחוקר את ההסטוריה היהודית של פולין ומזרח אירופה ובשנת 2015 הקים את J-NERATIONS הפורום היהודי לשימור המורשת היהודית של פולין ועומד בראשו מיום הקמתו. ארגון J-NERATIONS פועל להצלה ושימור בתי עלמין יהודיים ואתרי מורשת יהודיים, בתי כנסת, קברי צדיקים ועוד תוך שימוש באמצעים מדעיים לאיתור קברי אחים וקברי צדיקים שמקומם נשכח עם השנים.

מאיר בולקה משלב עבודה מחקרית המשלבת מחקרים אקדמיים ופעילות בשטח באתרים שונים ותחתיו הוא מפעיל מידי יום תחת מגוון של עובדים וביניהם ארכיאולוגים וגאולוגים המומחים לאיתור ממצאים תת-קרקעיים, חוקרי גניאולוגיה והיסטוריונים וכן חוקרים מסוגים שונים וכל זאת כדי לפעול ולאתר קברי אחים שטרם התגלו, בתי עלמין יהודיים וקברי אדמור"ים נסתרים שנהרסו במהלך השואה ולאחריה, איתור מסתורי יהודים וכן אוצרות יהודיים שהוחבאו בפולין.

מרבית הפעילות נעשית בכלים ובאמצעים מדעיים הכוללים את מכשור המשוכלל ביותר לאיתור ממצאים תת קרקעיים ובעזרת מומחים מקומיים וישראלים בעלי שם הוא פועל לתיעוד ומיפוי מעשי ודיגיטלי בתי עלמין יהודיים ואתרי מורשת בעלי חשיבות בהיסטוריה היהודית. לצד פעילות זו, הוא חוקר את ההיסטוריה של חסידות פולין וכן הוא לוקח חלק מעשי במחקרים וחשיפות המאפשרים גילויים חדשים הקשורים להכרה בחסידי אומות עולם מתוך ראייה לעתיד כנושא בעל חשיבות רבה לחינוך דור העתיד הן היהודי והן הלא-יהודי.

בשנים האחרונות, שמו של מאיר בולקה מופיע כשותף למחקרים רבים בעניין המורשת היהודית של פולין וכן למאות כתבות וחשיפות שנקשרו להיסטוריה של יהדות אירופה שבאו בעקבות הגילויים שנחשפו על ידו. הוא גם חוקר גניאולוגיה לאיתור ממצאים ומסמכים משפחתיים והוא פועל להקמת מרכזים חסידיים חדשים בפולין עבור חצרות חסידים המחדשים את המורשת היהודית בפולין ובארצות השכנות. בזמנו החופשי הוא מרצה ומדריך סיורי שורשים בפולין לאדמור"ים ולמטיבי דעת ולכת.

נטלי בייגה

נטלי בייגה סיימה את לימודי התואר השני בתוכנית הבינלאומית בלימודי השואה ע"ש ויס-לבנת באוניברסיטת חיפה בשנת 2016. נושא התזה שלה היה "כרוניקה של השמדה: יהודי נפת ראסיין בתקופת השואה" בהנחייתם של ד"ר דוד זילברקלנג ופרופ' חגית לבסקי.

כיום הינה דוקטורנטית באוניברסיטת תל אביב, בפקולטה למדעי הרוח - החוג להיסטוריה של עם ישראל. נושא עבודת הדוקטורט שלה הינו "קדרו פני שמיים: יהודי מחוז שאוולי במלחמת העולם השנייה והשואה 1941-1944" (נפת ראסיין הייתה אחת מששת הנפות אשר הרכיבו את מחוז שאוולי בזמן הכיבוש הגרמני) בהנחייתה של פרופ' חווי דרייפוס.

במוקד המחקר עומדת לבחינה מעמיקה סוגיית היחסים הבין אתניים באזורים הכפריים בליטא על היבטיה השונים והאופן שבו קהילות של קיום הדדי הפכו לקהילות של אלימות ורצח תחת שלטון הכיבוש הגרמני, וזאת לצד הניסיון לשחזר את הסיפור הפרטי והמקומי של הקהילות היהודיות ברחבי האזור.

ד"ר מיכל בן יעקב

ד"ר מיכל בן יעקב לימדה במכללת אפרתה במשך כעשרים שנה, כיהנה כראש החוג להיסטוריה במשך עשר שנים, והייתה בין מקימי התוכנית הייחודית הבין-תחומית לתואר שני (M.Ed.) 'זיכרון, מורשת ישראל וחינוך' ועמדה בראשה בשנתיים הראשונות (2016-2018), עד לפרישתה.

למדה את התואר הראשון בהיסטוריה באוניברסיטת ויסקונסין, מדיסון (ארה"ב) ולאחר עלייתה ארצה בשנת 1972 לימדה בבתי ספר שונים בארץ. היא חזרה ללימודיה באוניברסיטה העברית: לתואר שני במכון ליהדות זמננו ולתואר שלישי בגאוגרפיה היסטורית בחוג לגאוגרפיה, ובו זמנית לימדה הרצתה במסגרות שונות, הכינה ערכות לימוד ועבדה בתכניות מחקר מגוונות.

עיקר תחומי המחקר שלה עוסקים ביהודי ארץ-ישראל וצפון אפריקה במאות ה-19 וה-20, ומתקדמים בנשים בקהילות אלה, בהגירה, ובתקופת מלחמת העולם השנייה בצפון אפריקה. פרסמה את מחקריה בעשרות מאמרים, ערכה ארבע ספרים, הרצתה בעשרות כנסים בארץ ובחו"ל, והתארכה כחוקרת אורחת במוסדות בחו"ל, ביניהם אוניברסיטת ברנדייס, הספריה העירונית של ניו יורק והארכיון היהודי האמריקני.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" היא תחקור את המפגש בין יהודי אירופה, יהודי מרוקו ויהודי ארה"ב בקזבלנקה בשנות המלחמה והשלכותיו.

ד"ר רחלי ברגר

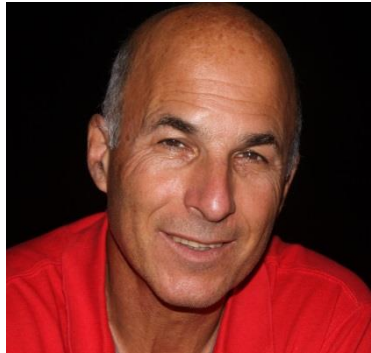
ד"ר רחלי ברגר היא חוקרת אמנות ומרצה במכללה האקדמית לחינוך תלפיות ובמכללות נוספות. היא למדה באוניברסיטת בר אילן: תואר ראשון באמנות יהודית, ספרות משווה ופסיכולוגיה ותואר שני ושלישי בתולדות ישראל-יהדות זמננו. עבודת הדוקטורט שלה הוגשה ב-2008 בנושא "השפעת השואה על האמנות החזותית הישראלית של 'הדור הראשון'" בהדרכת פרופ' דן מכמן וביעוץ של ד"ר מרים ריינר.

תחומי מחקרה: השפעת השואה על האמנות, אמנות ישראלית, אמנות וחינוך. בין פרסומיה: שימוש בחומרים תיעודיים באמנות עכשווית המתמודדת עם השואה (2005-2015); Naftali Bezem: The Survivor and Israeli Society ; 'באתי אחרי קטסטרופה': ההשפעה של חווית הפליטות על מרדכי ארדון, מירון סימה ולאה גרונדיג 1933-1945 ; אמנים ניצולים בישראל מתמודדים עם השואה 1980-2010 : היבטים היסטוריים ואמנותיים ; 'From the Blood of My heart': Christian Iconography in the Response of Israeli Artists to the Holocaust.

היא נשואה לאייל ואם לחמישה.

מחקר: במסגרת פרויקט "עמיתי שפיגל" תעסוק בכתיבת מאמרים על בסיס הדוקטורט שלה. היא עוסקת כעת בכתיבת מאמר בנושא יוסל ברגר וזיכרון השואה.

ד"ר מולי ברוג (ז"ל)

ד"ר מולי ברוג נולד וגדל בקיבוץ משמר השרון. את השירות הצבאי עשה כקצין ביחידות קרביות ולחם במלחמת יום הכיפורים ובמלחמת לבנון הראשונה. בדרגת סרן. במשך כשני עשורים עבד כמדריך-תיירים בארץ וכמדריך טיולים בחו"ל של קבוצות ישראלים. שימש כמנהל החינוכי של מוזיאון מגדל-דוד; שליח חינוך מרכזי של קק"ל לקנדה; מנהל תוכניות החינוך והמחקר ומנהל הידע של תגלית-Birthright Israel מאז הקמתה ובמשך 16 שנה.

סיים תואר ב"א באנתרופולוגיה ובפילוסופיה של המדעים; קיבל תואר מ"א (בהצטיינות) ותואר דוקטור בסוציולוגיה, כולם הוענקו על ידי האוניברסיטה העברית בירושלים. ב 2019 יצא ספרו "יד ושם למי? המאבק על דמותו של הר הזיכרון", עיבוד של עבודת הדוקטורט שלו – "נוף-זיכרון וזהות לאומית – הנצחת השואה והגבורה ביד ושם", במוקד עמדה שאלת עיצובו של הזיכרון הקולקטיבי של השואה בישראל. המחקר עקב אחר התגבשות רעיון הנצחת השואה ביישוב ובתהליך הקמת יד ושם על הר הזיכרון בירושלים על ידי המדינה, בין השנים 1942-1996.

ד"ר ברוג עסק בגיאוגרפיה-חברתית של מרחבים מקודשים, ובחן את השפעתם של אמונות דתיות או רעיונות אידיאולוגיים על עיצוב והתגבשות מרחב גיאוגרפי לסמל תרבות. מאמריו בתחום זה עסקו בניתוח המשמעות התרבותית של מיתוס הגבורה הציוני, כפי שבא לידי ביטוי באתרי-הגבורה שקידשה החברה היהודית בארץ-ישראל וזו הישראלית: יד ושם, מצדה, קברות המכבים ותל-חי.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" בחן ד"ר ברוג יעדי הביקורים של קבוצות תיירים בהר הזיכרון (יד ושם) ובהר הרצל, כפי שהגדירו אותם מתכנני הסיוור, ואת תגובות התיירים לביקור. הוא תכנן לבחון את הממצאים בהקשר של Heritage Tourism ו- Dark Tourism, שילוב של ביקור באתרי קברים וגיבוש זהות אישית ולאומית, אך לצערנו נפטר בטרם סיים את המחקר. יהי זכרו ברוך.

ד"ר בתיה ברוטין

ד"ר בתיה ברוטין היא חוקרת אמנות העוסקת באמנות בתקופת השואה ואחריה ובאנדרטות המנציחות את השואה בארץ ובעולם. היא פרסמה חומרים אקדמיים, ספרים ומאמרים וכתבה תכניות לימודים בנושאים אלו. היא מרצה בכנסים בינלאומיים, בכנסים בארץ, בימי עיון ובהשתלמויות מורים בתחומי התמחותה. משנת 2000 עד ספטמבר 2018 כיהנה כראש התכנית להוראת השואה בחברה הישראלית במכללה האקדמית בית ברל.

ד"ר ברוטין אוצרת תערוכות אמנות העוסקות באמנות ובהנצחת השואה מהיבטים מגוונים. היא זכתה בפרס יד ושם למפעל חיים חינוכי בתחום השואה לשנת תשע"ח (2018).

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסקת ד"ר ברוטין בנושאים הבאים: העדות המצוירת במשפט אייכמן: טרזיינשטאט-אושוויץ-ירושלים, וביטויים אמנותיים בגטו לודז'.

פאולה-גרטה ברק

פאולה-גרטה ברק הנה בעלת תואר ראשון ושני בספרות משווה ולימודי יהדות מאוניברסיטת באבש-בוליא, קלוז' נאפוקה, רומניה, ותואר שני נוסף בלימודי ארץ ישראל מאוניברסיטת חיפה. מלגאית של משרד החוץ הישראלי באולפן קיץ (2015) וזכאית מענק שני של שמונה חודשים בתוכנית לימודי תואר שני, באוניברסיטת חיפה (2016-2017).

מחקריה בתואר הראשון והשני עסקו בשואה ועיצובו של הזיכרון הקולקטיבי של השואה בספרות. חלק ממחקריה פורסם ככתבה ב *Studia Judaica*, 2015 (אנגלית): "ניגוד הזהות בין סיפורת להיסטוריה – בסיפור על אהבה וחושך מאת עמוס עוז". מאמרים אקדמיים נוספים: "תיאורה של בוקובינה בכתביו של אהרון אפלפלד. רוחות מהשוליים", ב *Studia Judaica*, 2017 (אנגלית); "נאווה סמל, קול של זיכרון והנצחת השואה. לזכרה", ב *Trenul Nostru*, 2017 (רומנית).

עבדה כחוקרת ב"השבה" (החברה לאיתור ולהשבת נכסים של נספי השואה), שם עסקה במחקרי היסטוריה, שורשים וארכיונים ברומניה, ואיתרה מידע לגבי קורבנות שואה ויורשיהם בחלק הצפוני של רומניה ואזורים נוספים. פעלה ביצירת תוכן, גביית עדויות ומיון מסמכים לתצוגת המוזיאון The Remembrance Museum / The Virtual Museum of the Holocaust in Northern Transylvania של אוניברסיטת באבש-בוליא, קלוז' נאפוקה, רומניה. אחרי העברת מרכז חייה לישראל, המשיכה בעיסוקה בלימודי ההיסטוריה של יהדות רומניה, כחוקרת עצמאית בתחום. בארץ החזיקה במשרה של עוזרת משפטית, בה סיפקה נתוני מחקר היסטוריים וידע מהתמחותה בשואת יהודי רומניה, במשרד עורך-דין המתמחה בהשבת פיצויים מגרמניה ורומניה לקורבנות שואה.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תעסוק גרטה במחקר מקדים לצורך כתיבת הצעת המחקר לעבודת הדוקטורט שלה אשר תעסוק ביהדות רומניה בזמן השואה. עיקר התמקדותה תעסוק בגירוש יהודי רומניה מכפרים וערים קטנות לגטאות בממלכת רומניה, מיפוי גטאות, חיי היומיום היהודיים בגטאות, זיכרונותיהם של שורדי שואה ועוד.

ד"ר יוסי ח' גולדשטיין

ד"ר יוסי ח' גולדשטיין הנו בעל תואר שלישי מהאוניברסיטה העברית בירושלים (1994). מרצה בתוכנית המ"א המקוון בחינוך יהודי, במרכז מלטון לחינוך יהודי, האוניברסיטה העברית בירושלים. מרצה והיסטוריון בתכניות מתקדמות והשתלמויות למחנכים מאמריקה הלטינית בביה"ס הבינלאומי להוראת השואה ביד ושם.

שימש כעמית מחקר במרכז ליברנט לחקר אמריקה הלטינית, ספרד, פורטוגל וקהילותיהן היהודיות, באוניברסיטה העברית בירושלים בשנים 2011-2015. התפקיד: חוקר ומרכז בינלאומי של פרויקט המחקר "המחנך היהודי הלטינואמריקאי בעולם טראנס-לאומי", עם צוותי מחקר בישראל, מקסיקו וארגנטינה. היה עמית מחקר במכון הבינלאומי לחקר השואה ביד ושם, ירושלים, בשנים 2016-2017. פרויקט המחקר: זיכרונות וייצוג תרבותי של ניצולי השואה בארצות אמריקה הלטינית, עם מוקד מיוחד שהוקדש לארגנטינה. היה עמית מחקר במכון ג'ק, ג'וסף ומורטון מנדל ללימודים מתקדמים של השואה, המוזיאון הפדרלי לזכר השואה (USHMM), וושינגטון הבירה, ארצות הברית, בשנת 2019. פרויקט המחקר: ניצולי שואה באמריקה הלטינית: זיכרונות ונרטיבות תרבותיות – בפרספקטיבה יבשתית השוואתית.

הוא יליד בואנוס איירס, ארגנטינה, נשוי, אב לשלושה ילדים, עם שלושה נכדים.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" הוא יחקור את הזיכרון הקולקטיבי של השואה וניצולי שואה באמריקה הלטינית.

רותי גליק

רותי גליק היא דוקטורנטית בתוכנית ללימודי מגדר באוניברסיטת בר אילן, מתמחה בהיסטוריה ומגדר. עבודת הדוקטורט שלה, בהנחיית פרופ' לילך רוזנברג-פרידמן, עוסקת בסיפור ההגירה של דוברי הונגרית, נשים וגברים שהגיעו לישראל אחרי מלחמת העולם השנייה והשואה, באמצעות כתיבתם בזמן אמת בעיתון המהגרים "אוי קלט". עבודת התזה שלה, בהנחיית הפרופ' מרגלית שילה, עסקה בסיפור ההגירה של חנה סנש באמצעות כתיבתה האישית (יומנה המלא ומאות מכתביה בהונגרית) שצונזרה ושוכתבה בגרסאותיה השונות בעברית. המחקר פורסם כספר בשם "אסורה בארץ חדשה" (פרדס, 2013).

רותי גליק היא מתרגמת ספרות הונגרית, עורכת ועיתונאית. פרסמה כתבות בנושאי תרבות, נשים ומגדר ב"הארץ", "גלובס" ו"ידיעות אחרונות".

מחקר

במסגרת תוכנית "עמיתי שפיגל" תעסוק רותי גליק במחקר בנושא הדוקטורט שלה, "חוויות ההגירה וכינון זהות ישראלית של נשים וגברים דוברי הונגרית בשנים 1948-1960 על פי העיתון בהונגרית 'אוי קלט' ומקורות אישיים נוספים". באמצעות חשיפת סיפור ההגירה של קבוצת מהגרים זו, רותי גליק מבקשת ללמוד על ההתנסות וחיי היומיום של קבוצות שוליים נוספות שמיעטו לתעד את עצמן בעשור הראשון לקיום המדינה - מהגרים, בורגנים עירוניים, נשים ושורדי שואה - ולהעמיד באמצעותם תמונה היסטורית של החברה הישראלית מנקודת מבט חדשה.

ד"ר לאה גנור

ד"ר לאה גנור נולדה בישראל להורים (ז"ל) ילידי פולין ששרדו את השואה, ועלו לארץ בשנת 1957 מוורוצלב פולין. בבית למדה שפות מזרח אירופאיות וכך רכשה שליטה מלאה בעברית, אנגלית, יידיש, שליטה חלקית פולנית, רוסית צרפתית.

בשנת 1994 יזמה ד"ר גנור את הקמת מרכז משמעו"ת (ראשי תיבות של: מורשת, שואה, מסורת, ערכים ותקומה) בקרית מוצקין בשיתוף עיריית קריית מוצקין ומשרד החינוך אותו היא מנהלת עד היום. המרכז פועל במסגרת החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי להנחלת מורשת עם ישראל, שואה, מסורת, ערכים ותקומה.

לד"ר גנור תואר ראשון בהיסטוריה ומקרא, ותואר שני מהחוג לחינוך באוניברסיטת חיפה. יש לה תואר שני מהמכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, שם כתבה תזה בהנחיית פרופ' דליה עופר בנושא: "ייצוגה של "השואה והגבורה" בעיתון ב"מחנה" 1948-1973". לאחר מכן סיימה עבודת דוקטור בתכנית ביהדות זמננו באוניברסיטת בר אילן בהנחיית פרופ' דליה עופר ופרופ' גיודי באומל-שוורץ בנושא "צה"ל והשואה- יחסו של חיל חינוך לעיצוב זיכרון השואה בקרב החיילים 1987-2004". לאחרונה פורסם בארה"ב כפרק בספר: Post Holocaust Studies in a Modern Context.

את הפוסט-דוקטורט שלה עשתה במוסד הרצל לחקר הציונות באוניברסיטת חיפה, שם עסקה בנושא: "מתקומה לשחקים" תיעוד קורותיהם של אנשי צוות אוויר ניצולי שואה".

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסקת ד"ר גנור בשני מחקרים: כתיבת ספר על "מתקומה לשחקים" – זיכרונות ומשמעויות בסיפורי חיים של אנשי צוות אוויר שורדי שואה, וחקר סוגיות מיגדריות בחיי הקהילה היהודית בוורוצלב בשנים 1945-1957.

נורית גרוסמן

נורית גרוסמן הנה ילידת חיפה, 1952. מילאה במהלך שנות עבודתה תפקיד ניהולי בחברה לתדלוק אניות. בשנת 1975 סיימה תואר ראשון בחוג לשפה וספרות אנגלית, וב 2006 סיימה לימודי תעודה בספרנות ומידענות באוניברסיטת חיפה. בשנת 2017 סיימה תואר שני בתכנית הבינלאומית ללימודי השואה, אף היא באוניברסיטת חיפה.

כתבה תזה בהנחייתה של פרופ' חגית לבסקי, בנושא התארגנות משלוחי הילדים בפראג בשנים 1938-1939 - מענה הומניטרי בעת משבר פליטים: The Emergence of the *Kindertransport* in Prague 1938-1939 - A Humanitarian Response to a Refugee Crisis. המחקר התבסס על הטענה שהתארגנות הקינדרטרנספורט בפראג צמחה על רקע משבר הפליטים בפראג. יוזמה שהתפתחה בנפרד מהתכנית רחבת ההיקף שיצאה לפועל בברלין ובווינה.

לאחר סיום התזה המשיכה נורית גרוסמן לחקור באופן עצמאי את הנושא של קבוצת המיסיונרים הבריטיים: The Barbican Mission to the Jews ומעורבותם בהוצאת כ 100 ילדים מפראג לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. בינואר השנה הציגה את עבודתה בכנס בינלאומי שהתקיים באוניברסיטת UCL בלונדון.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תמשיך נורית גרוסמן לחקור את מעורבותם של המיסיונרים הבריטיים: The Barbican Mission to the Jews בהוצאת כ 100 ילדים מפראג לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה.

פרופ' גדעון גרייף

פרופ' גדעון גרייף הוא היסטוריון ישראלי, מחנך ופדגוג. הוא משמש בתפקיד ההיסטוריון הראשי של מכון "שם עולם", כהיסטוריון הראשי של "הקרן למחקרים חינוכיים בנושא השואה" במיאמי, פלורידה וכמרצה בכיר לתולדות השואה בקריה האקדמית אונו.

פרופ' גרייף נחשב כאחד מהמומחים המובהקים בעולם לנושא מחנה הריכוז וההשמדה אושוויץ-בירקנאו. ספרו החלוצי ופורץ-הדרך בתחום זה, **בכינו בלי דמעות**, מביא לראשונה את עדויותיהם של אנשי ה"זונדרקומאנדו" היהודים שאולצו בידי הגרמנים לעבוד במיתקני הרצח ההמוני באושוויץ. הספר שימש השראה ובסיס היסטורי לסרטו זוכה פרס האוסקר של הבימאי ההונגרי לאסלו נמש, "בנו של שאול". הספר תורגם ל-12 שפות, לאחרונה גם לסינית. יחד עם איתמר לוין פירסם גרייף את הספר "מרד באושוויץ", המספר לראשונה את סיפורו של מרד ה"זונדרקומאנדו" באושוויץ במלואו.

בשנת 2018 פירסם פרופ' גרייף את ספרו על מחנה ההשמדה הקרואטי יסנובאץ, **יסנובאץ – אושוויץ של הבלקנים**, שזכה בפרס הספר המדעי הטוב ביותר ביריד הספרים הבינלאומי של בלגרד לשנת 2018. בשנת 2019 ייצא לאור ספרו החדש **הפתרון הסופי שלפני הפתרון הסופי** המתאר את פשעיה של תנועת ה"אוסטאשה" הקרואטית. מלבד הספרים הנזכרים לעיל חיבר פרופ' גרייף עוד ספרים ומאמרים מדעיים רבים. פרופ' גרייף מרבה להרצות ברחבי העולם על תולדות השואה ומשמעותה. הוא משמש כיועץ היסטורי לסרטים תיעודיים רבים על תולדות השואה. לאחרונה שימש יועץ לסרטים תיעודיים חדשים על שואת יהודי יוון ועל הצלת יהודים בידי יהודים בתקופת השואה.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" יחקור פרופ' גדעון גרייף את המשך תולדות מחנה ההשמדה יסנובאץ והשואה בקרואטיה.

מרים דוד

מרים דוד הינה דוקטורנטית במחלקה לספרות עם ישראל, במרכז לידיש בהנחייתו של פרופ' דב קוטלרמן. היא בעלת תואר ראשון ושני מאוניברסיטת בר אילן במקצועות ספרות ותנ"ך. עבודת הדוקטורט היא בנושא: "ההיסטוריוגרפיה של השואה בעיתונות החרדית בידיש".

מרים דוד כתבה ספר שנקרא "נר לאחד נר למאה", המתאר את אשר עבר על אמה

בתקופת השואה. מרים הינה מנהלת ומדריכה משלחות לפולין. היא חברה בעמותת "דור שני לשואה", ומנהלת מזה ארבע שנים השתלמויות לקהל הרחב בנושא "זיכרון השואה".

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מתכננת מרים דוד, לעבד את עבודת הדוקטורט שלה

לספר, ובכך להאיר את סיפור הצלתם של האדמו"רים בתקופת השואה.

ד"ר אפרת דוידוב

ד"ר אפרת דוידוב היא אשת חינוך וחוקרת פילוסופיה של החינוך והיסטוריה של רעיונות בחינוך. בעבודתה התמקדה במיוחד במחשבה החינוכית של יאנוש קורצ'אק.

את עבודת התזה לתואר שני, בנושא "האוטופיה החינוכית כסוגה ספרותית-פילוסופית: הגות, ספרות והמעשה החינוכי, בראי יצירותיהם של רוסו, קורצ'אק וברנפלד" (2017), כתבה במסלול להיסטוריה ופילוסופיה של החינוך באוניברסיטת ת"א, בהדרכת פרופ' אביהו רונן ופרופ' אבנר בן-עמוס. את עבודת הדוקטורט בנושא "תמורות במושג הילדות במפנה המאה העשרים בראי מחשבתו של יאנוש קורצ'אק" (2023), כתבה במסגרת מלגת הנשיא לדוקטורנטים מצטיינים במחלקה לפילוסופיה באוניברסיטת בר-אילן, בהדרכת פרופ' אבי שגיא.

במהלך השנים עבדה בתפקידים שונים במחקר, הוראה, חינוך ובארגוני חברה אזרחית. בין היתר עבדה כעוזרת הוראה ומחקר של ההיסטוריון חוקר השואה פרופ' אביהו רונן. בין הפרוייקטים ששימשה בהם עוזרת מחקר: הספר **נידונה לחיים**, המאמר "המברק הנעלם; מברק טבנקין-יערי אל שורדי לוחמי הגטאות", וכן הספר **אנחנו לא בקונצנזוס** שיצא לאור לאחרונה ולא עוסק ישירות בשואה.

מחקר: בימים אלו עוסקת בעיבוד ותרגום של מאמר המבוסס על חלק מעבודת הדוקטורט ומתמקד באמירה האניגמטית של קורצ'אק על "זכות הילד למוות" ועל התפקיד של עיקרון זה בפילוסופיית זכויות הילדים שלו. מתעתדת להציג מאמר זה בכנס בוילנה בספטמבר 2024 לרגל מאה שנים ל"הצהרת ג'נבה" לזכויות ילדים.

בתיא דוברצקי

בתיא דוברצקי הנה בעלת תואר ראשון בכלכלה ותואר שני במנהל עסקים. מהאוניברסיטה העברית. יש לה תואר שני נוסף מהמחלקה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בר-אילן, במסלול תיזה בחקר הקבלה. נושא התיזה: ניתוח קבלי של כתבי לואיס קרול - האליסות.

היא תלמידת תואר שלישי במחלקה לפילוסופיה יהודית באוניברסיטת בר-אילן, נושא המחקר שלה הנו משנתה של רבקה שכטר פילוסופיה־תיאולוגיה־מיתוס. היא מדריכה במוזיאון יד ושם ובוגרת קורס מדריכי פולין ביד ושם.

ד"ר רוני דוניץ

ד"ר רוני דוניץ, 63, דור שני, דוקטורנט במוסד בחו"ל המציע תכנית לימודים אינדיווידואלית וגמישה לאנשים העובדים בצורה מקוונת בתחום התעניינותם. הדגש של המוסד הזה, Ubiquity University, הוא על גישה אקטיביסטית חברתית, מסורות פילוסופיות ורוחניות של העולם, ועל כתיבת אקדמית עם שילוב חזק של רפלקציה אישית.

תחום מחקרו כיצד הדור השני במחצית השנייה של חייו, מסתכל אחורה ורואה את השפעת השואה על חייו, בהינתן הפרספקטיבה של אדם בגיל מבוגר. (Reflections of children of Holocaust survivors in their second half of life, on their life experience). במסגרת המחקר האיכותני, ראיין 34 אנשים שהם דור שני בישראל ומדינות שונות בחו"ל.

מזה 19 שנים הוא עוסק באימון אישי, עסקי והנחיית קבוצות. בשנים האחרונות הוא מתמקד בנושא של פיתוח משמעות ותבונה של האדם במחצית השנייה של החיים באמצעות שתי גישות: לוגותרפיה של הפסיכיאטר וניצול השואה ויקטור פרנקל, וגישת ה-סייג'נג-ההזדקנות כהתפתחות אישית ורוחנית. האתר שלו: www.wisdom-opportunity.com

ד"ר תהלה דרמון מלכה

ד"ר תהלה דרמון מלכה סיימה את שלושת תאריה באוניברסיטת בן גוריון בנגב. עבודת התזה שלה עסקה במדור לחיפוש קרובים של הסוכנות היהודית שפעל בשנותיה הראשונות של מדינת ישראל. בהמשך לכך, בהנחייתה של פרופ' חנה יבלונקה, הורחב המחקר לעיסוק בתחום הנעדרים היהודים בעקבות השואה. עבודת הדוקטור שלה : "בין ניצולים לנספים-נעדרים לאחר השואה" אושרה בשנת 2018.

כיום היא מרצה במכללת יעקב הרצוג ובמכללת קיי, ומשמשת כעמיתת הוראה במחלקה להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת בן גוריון. בעבודתה היא מרצה וכותבת על "שעת האפס" במחנות העקורים, השיקום האישי והמשפחתי לאחר השואה והשפעת השואה על החברה הישראלית.

תהלה היא ילידת הארץ, בת להורים עולים מצרפת ואימא לארבעה.

מחקר: במסגרת עמיתי שפיגל היא מבקשת לחקור את כתיבת ופסיקת ההלכה כפי שהתקיימה במחנות העקורים בגרמניה בתום המלחמה ולבחון את השפעות השואה על כתיבה זו. בנוסף היא מקווה לעבד את עבודת הדוקטורט לספר.

לילי הבר

לילי הבר (לבית לזר) היא פעילה חברתית המקדישה את זמנה ומרצתה לקידום הנצחת מורשת הקהילות היהודיות בפולין ומזרח אירופה. היא חברת הנהלה פעילה וראש אגודות וארגונים לא ממשלתיים רבים העוסקים בעבודה למען מטרה זו, בין היתר יו"ר פורום העולים הפולנים בישראל; יו"ר ארגון יוצאי קרקוב בישראל; יו"ר עמותת 'עופות החול'; חבר הוועד והוועד המנהל של מרכז ארגוני ניצולי השואה בישראל; חברת ועד של הקרן לשימור המורשת היהודית בפולין (FODZ); חבר נשיאות וועדת אושוויץ הבינלאומית; מזכיר האיגוד לבריאות הנפש ישראל-פולין, ועוד.

נולדה בשנת 1947 בקרקוב שבפולין, בת ראשונה לניצולי שואה; שני הוריה גורשו לגטו קרקוב ובהמשך נכלאו במחנה הריכוז פלשוב. אביה ניצל על ידי אוסקר שינדלר ואמה שרדה את מחנה הריכוז אושוויץ-בירקנאו ומצעד המוות לרוונסברוק ושחררה בנוישטט-גלווה, גרמניה.

בשנת 1949 עלתה המשפחה לישראל, התיישבה בחולון, שם בילתה לילי את ילדותה וסיימה את לימודיה. בשנת 1965 גויסה לצה"ל שם שירתה ביחידת מודיעין ולאחר מכן עברה לירושלים ללמוד מדעי המדינה וסוציולוגיה באוניברסיטה העברית. במקביל ללימודיה החלה קריירה ביחסי ציבור ששמשה במשך מספר שנים כעוזרת בכירה לדובר המוסד לביטוח לאומי. בהמשך השלימה הכשרה מקצועית בתכנות וניתוח מערכות IT והקימה יחד עם בעלה חברת תוכנה משלהם. בשנת 2000 מכרו את החברה שלהם לקונגלומרט ציבורי גדול.

היא נשואה ליהודה הבר משנת 1969 ואב ל 3 ילדים ו 6 נכדים.

ד"ר תמיר הוד

ד"ר תמיר הוד הוא היסטוריון ואיש חינוך העוסק בחברה הישראלית וזיכרון השואה ומלמד במכללת תל חי. עבודת הדוקטור שלו עסקה בפרשת דמיאניוק בישראל בין השנים 1986-1993. העבודה נכתבה באוניברסיטת בן גוריון בהדרכת פרופ' חנה יבלונקה. במשך שנים רבות מילא תפקידי חינוך והוראה בבתי ספר תיכוניים. הקרבה לעולם החינוך באה לידי ביטוי גם במחקריו האקדמיים השונים בהם נבחנה התמודדותה של מערכת החינוך עם זיכרון השואה והשפעתו של האירוע הטראגי על זהותם הלאומית של תלמידים בישראל.

כיום עובד ד"ר הוד על תרגום עבודת הדוקטור למאמרים שונים ובהם: מאמר בשם "פרשת דמיאניוק בשיראל-מדוע זכרנו לשכוח?" על הדחקת אירועים היסטוריים הנתפסים ככישלון. מאמר נוסף בשם: "פרשת דמיאניוק-קודם להוכיח אחר כך לחנך" על התמודדותה של מערכת החינוך עם משפט דמיאניוק בישראל.

במקביל למחקר ולהוראה תמיר הוא מוזיקאי המופיע בהרכבים שונים ברחבי הארץ וכמו כן מרצה על חייהם ויצירתם של מוזיקאים יהודים פופולריים כמו: בוב דילן, לאונרד כהן, סיימון וגרפינקל, מאיר אריאל ואחרים.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקר ד"ר הוד את חיי היום יום של משתפי הפעולה האוקראינים במחנות ריינהרד: בלז'ץ, סוביבור, וטרבלינקה. מדובר במחקר העוקב אחר פעולותיהם ושיחותיהם של מי שסייעו רבות לפגוע ביהודים ובעמים נוספים. מתוך הממצאים יוצגו המניעים והנסיבות שהביאו לשיתוף הפעולה או במקרים חריגים להתנגדות לשתף פעולה.

דוד הוליץ

דוד הוליץ נולד ב- 1947 בטרנסילבניה להורים ניצולי שואה. המשפחה עלתה ארצה בקיץ 1950. כחצי שנה אחרי תלאות קליטה לא פשוטות כרבים מהעולים, הם התמקמו בפתח תקווה ושם חיו הוריו כל ימיהם ושם עברו עליו נעוריו.

הוליץ גמלאי של אלת"א (התעשיה האווירית) באשדוד, שם עסק בתחומי הייטק מתקדמים ובמקביל השלים את לימודי התואר השני באוניברסיטת תל-אביב. עבודת המאסטר שלו שעסקה ב"שירות העבודה" בהונגריה בשנים 1939 - 1944, נכתבה בהנחיית ד"ר רפי ואגו. הנושא נבחר מתוך שלל הנושאים הקשורים לשואת יהודי הונגריה בשל העובדה שאך מעטים הכירו אותו כנראה בגלל שנמצא בצל נושאים דרמטיים כמו גירוש למעלה מחצי מיליון יהודים והשמדת רובם, סוגית קסטנר וחנה סנש. העידה על כך העובדה שלא היו די מחקרים על גורלם המר של כמאה אלף בחורים שנלקחו ע"י ההונגרים כעבדים לחזיתות. רובם לא שרדו, בין השאר, בשל מעשי ההתעללות והרצח של ההונגרים. אלפים מהם הגיעו למחנות השבויים הסובייטיים ואך מתי מעט זכו לשוב לביתם ואבי הכותב ביניהם.

דוד הוליץ ממשיך את מחקרו, באופן עצמאי, על שירות העבודה ההונגרי ובעיקר בסוגיית השבויים היהודים במחנות הסובייטים. במסגרת זאת הוא מפיץ את סיפור שירות העבודה בקרב הציבור הרחב ע"י הרצאות במקומות שונים, ביניהם יד ושם, בית העדות בניר גלים, התעשיה האווירית, המוסד הגריאטרי "גנים" ועוד.

הוא פרסם במוסף "שבת" בעיתון "מקור ראשון" ב- 14.5.2008 את המאמר "ממחנות למחנות" העוסק בשבויים היהודים משרות העבודה במחנות הסובייטים. כן פרסם בילקוט מורשת [85]2 באוקטובר 2008 את המאמר "מגויסים יהודים בפלוגות מערך שירות העבודה בשבי הסובייטי".

נושאים נוספים שהוא חוקר הם: 1. צעדת המוות לוולארי שבצ'כוסלובקיה. 2. פעליו של הרב רחמי"ד וייסמנדל מסלובקיה לעצירת השואה. 3. קליטת העלייה לישראל על היבטיה השונים בשנות ה-50 הראשונות.

ד"ר איילת הילמן

ד"ר איילת הילמן, רכזת אקדמית בחטיבת החינוך בבית לוחמי הגטאות, עוסקת שנים רבות בהוראת השואה במערכת החינוך הפורמלית והבלתי פורמלית כמורה להיסטוריה, כמדריכת מסעות של בני נוער ושל מבוגרים בפולין וכמדריכה בכירה במוזיאון. השתתפה בתחקיר שתי תערוכות קבע במוזיאון: "ורשה היהודית: סיפור על רוח האדם" ו - "יער עד: השואה בשטחי ברה"מ 1941 - 1945".

עבודת התזה שלה עסקה בזיקה וביחסי הגומלין שבין קיבוץ לוחמי הגטאות לבין בית לוחמי הגטאות על שם יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד כקהילת חיים ואתר זיכרון. כתבה דוקטורט בחוג ללימודי ישראל באוניברסיטת חיפה בהנחיית פרופ' יחיעם ויץ בנושא: **לא אבני גזית ושיש אלא מפעל חי: ניצולי שואה והקמת מוסדות להנחלת זיכרון השואה בישראל 1950 - 1990.**

מחקר: במסגרת תוכנית "עמיתי שפיגל" מבקשת איילת לחקור בני דור שני ושלישי שבחרו לעסוק בהנחלת זיכרון השואה על ביטוייה המגוונים.

ד"ר יהודה הרטמן

ד"ר יהודה הרטמן עוסק בחקר תולדות הקהילה היהודית בהונגריה בתקופה המודרנית. להרטמן תואר שלישי בתולדות ישראל מאוניברסיטת בר-אילן ותואר שלישי במתימטיקה מאוניברסיטת קליפורניה בלוס-אנג'לס. עסק במחקר והוראה במספר אוניברסיטאות בארה"ב, קנדה וישראל. פיתח עבור קונסורטיום בינלאומי מערכות אלגוריתמיקה ממוחשבות שיושמו באירופה, יפן וארצות הברית. יסד חברה ישראלית לפיתוח מערכות אופטימיזציה לתהליכים תעשייתיים והיה המדען הראשי שלה. הרטמן הוא חתן פרס בטחון ישראל עבור מחקר מדעי. ספרו 'פטריוטים ללא מולדת: האורתודוקסיה בהונגריה מאמנציפציה לשואה' ראה אור בשנת 2020.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" מבקש ד"ר הרטמן להרחיב ולהעמיק את מחקריו בתולדות יהודי הונגריה במעבר בין האמנציפציה לשואה – מ"איגרא רמא לבירא עמיקתא". בנוסף הוא עוסק לאחרונה באיסוף חומר על גיבורת אושוויץ מלה (מלכה) צימטבאום ומעוניין לקדם את הנושא.

ד"ר צילה הרשקו

ד"ר צילה הרשקו בעלת דוקטורט בהיסטוריה מאוניברסיטת בר-אילן. חוקרת בכירה במרכז בגין-סאדאט (בס"א) למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת בר אילן מאז 2003. הרצתה בעבר במחלקות לתרבות צרפת (השואה והרזיסטנס בראי הקולנוע והספרות הצרפתיים) וכן במחלקת מדעי המדינה (האיחוד האירופי ויחסיו עם ישראל).

ד"ר הרשקו ביצעה את עבודת המחקר לדוקטורט במהלך שהות בפרז' בשנים 1989-1994. שם המחקר: "צרפת, היישוב היהודי בארץ ישראל ויהדות צרפת בשנים 1945-1949" בהדרכת פרופ' שמעון שוורצפוקס. במקביל היא חקרה את נושא הרזיסטנס היהודי בצרפת.

במסגרת מרכז בגין-סאדאט ד"ר הרשקו מפרסמת, משתתפת בכנסים ומתראיינת בנושאים כגון: יחסי ישראל-צרפת (היסטוריה ואקטואליה); מעורבות צרפת במזרח התיכון; מדיניות פנים וחוץ של צרפת; אנטישמיות בצרפת; טרור איסלמיסטי בצרפת, יחסי ישראל והאיחוד האירופי. במהלך ביקורי המחקר מטעם בס"א בשנים 2005-2016, ד"ר הרשקו התקבלה כ"חוקרת אורחת" של המרכז למחקר בינלאומי בפרז', CERI- Centre Des Recherches Internationales- Center for International Studies, קיבלה משרד, שירותי סיפריה, וקיימה קשר עם החוקרים ומרכזי מחקר נוספים בפרז'. פרסמה ספרים ומאמרים רבים בנושאים הקשורים בציונות, צרפת, **השואה והרזיסטנס היהודי בצרפת**.

ד"ר הרשקו חברה באגודה הישראלית לחקר האינטגרציה האירופית (IASEI - אילה"ה); חברה במועצה הציבורית להקמת המוזיאון ללוחם היהודי במלחמת העולם השנייה; פעילה ב"ועד להכרה והוקרת יהודים שהצילו יהודים בשואה" (JRJ).

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" ד"ר הרשקו מבקשת להמשיך במחקר ובפרסום בנושאים: 1. הרזיסטנס היהודי בצרפת במלחמת העולם השנייה ותרומתו להקמת המדינה 2. היסטוריה מול זיכרון השואה והרזיסטנס היהודי בצרפת.

מרטין הרשקוביץ

מרטין הרשקוביץ נולד בארה"ב בשנת 1955 להורים ילידי צ'כוסלובקיה, אמו ניצולת שואה. סיים תואר ראשון בפסיכולוגיה בישיבה אוניברסיטה ותואר שני בביטחות וגיהות תעסוקתית באוניברסיטת ניו יורק.

בשנת 1986 עלה מרטין, אשתו פרל ושני בניו לארץ. לאחר תפקיד כמפקח עבודה במשרד העבודה, החל מרטין בשנת 1989 את עבודתו כקצין בטיחות במרכז לוגיסטי בצה"ל, תפקיד הוא מילא עד פרישתו ב-2018. בשנת 1990 התגייס לצה"ל ועבר טירונות שלב ב'- רובאי 4 כחייל למופת פלוגתי במתקן אדם. מרטין זכה למספר תעודות הצטיינות במהלך עבודתו בצה"ל. לקראת סיום תפקידו הוא זכה בפרס מפעל חיים מטעם קצין טכנולוגיה ואחזקה ראשי.

מרטין החל פעילות בתחום דור שני בשנת 2000 במסגרת קבוצה מקוונת של בני "הדור השני", במסגרתה הוא החל לפרסם שירה בתחום חוויות בני ה"דור השני". בין היתר, פורסמו שיריו בMaggidi Midstream. בנוסף, על בסיס שיריו, הוא הכין הרצאה בנושא "שירה ודור שני" אותה הציג בימי עיון באוניברסיטת אילינוי, באוניברסיטת לסלי בישראל ופעמיים בכנס המחנכים השנתי בית ספר ללימודי השואה ביד ושם. עם פרישתו מצה"ל החל מרטין להגביר פעילותו בתחום "הדור השני" והעברת נרטיב השואה מדור הניצולים לדורות ההמשך.

פעילות ציבורית: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק מרטין בשתי פעילויות עיקריות:

1. פעילות לסיוע לדור השני לגבש נרטיב אמין ואותנטי למאורעות השואה של הוריהם שישמש כתחליף לעדות הניצולים בחינוך לשואה.
2. פעילות לעידוד גישות חדשניות לזיכרון השואה – שירה, אומנות, הצגות כדי לוודא המשך החיבור התודעתי והרגשי לנושא השואה.

ד"ר סילביה הרשקוביץ

ד"ר סילביה הרשקוביץ בעלת תואר שלישי מהמחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו באוניברסיטת בר-אילן. את לימודי התואר השני סיימה בהצטיינות, במסגרת החוגים ליהדות זמננו ומגדר במכון שכטר למדעי היהדות בירושלים. היא השלימה עבודה שוות ערך לתזה באוניברסיטת בר-אילן בנושא פעילותה של האגודה התרבותית של הנשים היהודיות ברומניה, בהנחייתו של פרופ' משה רוסמן, שהמשיך להנחותה גם בעבודת הדוקטור. מחקרה מצטרף לשורה של מחקרים על יהדות רומניה, אלא שלעומת רובם, הוא עסקה בחוליה החסרה במרבית ספרי ההיסטוריה ועבודות המחקר שנכתבו על יהדות רומניה עד כה: הנשים היהודיות וארגוניהן ברומניה במחצית הראשונה של המאה ה-20. המחקר מתמקד בחיי היום-יום של נשים אלו, זהותן, פעילותן, תרומתן הייחודית לחברה, לציונות ולבניין האומה, והאתגרים המגדריים והפוליטיים שאיתם התמודדו. זאת, במקביל לתהליכים ההיסטוריים ברומניה ובאירופה כולה לפני מלחמת העולם השנייה, תוך כדי המלחמה ושואת יהודי רומניה, ובתקופה הקצרה שבין סיום המלחמה ועד הפיכתה של רומניה למדינה שמעבר למסך הברזל.

ד"ר סילביה הרשקוביץ גם משמשת מרכזת של "פורום רומניה" של המכון.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תעסוק ד"ר סילביה הרשקוביץ בעיבוד כתב היד של הדוקטורט לספר.

סימה (סרפימה) ולקוביץ'

סימה (סרפימה) ולקוביץ' סיימה את תואר שני בשנת 2013 באוניברסיטה העברית הירושלים. נושא המחקר היה "לחשוב על העבר לעתיד: מתנדבים צעירים דוברי גרמנית ביד ושם" תחת הנחייתה של פרופ' עדנה לומסקי-פדר. משנת 2018 סימה היא דוקטורנטית באוניברסיטה העברית בירושלים. מחקרה "הפרק הבא: חיפוש הזהות על ידי אנשים שנולדו במחנות העקורים מיד אחרי מלחמת העולם השנייה" מתבצע תחת הנחייתן של פרופ' עדנה לומסקי-פדר ופרופ' דליה עופר ומתמקד במיקרו-היסטוריה של משפחות ניצולי השואה במחנות עקורים, בייבי-בוס במחנות העקורים, זיכרון השואה, זהות אישית וקבוצתית של ישראלים - ילידי מחנות העקורים. סימה הייתה עמיתת EHRI במכון ההיסטורי היהודי בוורשה. היא גם קיבלה מלגות מהמכון ליהדות זמננו ומיד ושם. הפרסום האחרון הוא:

"Polish Citizenship as a Way to Freedom: How Soviet Jews Escaped Totalitarian Regime Using Polish Documents" in K. Friedla and M. Nesselrodt, History and Memory of Polish Jews in the USSR, Academic Studies Press, 2021

נעם ורשנר

נעם ורשנר הוא היסטוריון ואיש חינוך. כעת הוא חוקר את עולמם של לומדי התורה בפולין בזמן השואה, תוך דגש על חיי היום-יום שלהם בגטאות, ובחינת אפשרויות הקיום של חיים דתיים בתנאי-קיצון. מחקרו עוסק גם ביחס שבין עולם התורה והחסידות בין שתי המלחמות, לבין זו שבזמן השואה, תוך בחינת נקודות משבר והמשכיות הקיימות בבתי-המדרש השונים.

עבודת התזה שלו "ניצולים פרלמנטריים" נכתבה באוניברסיטת חיפה, בחוג לתולדות עם ישראל, בהנחייתו של פרופ' יחיעם וייץ. העבודה עסקה בניצולי שואה שכיהנו כחברי כנסת בעשור הראשון של מדינת ישראל, וזכתה לציון מעולה. נושא הדיסרטציה שלו הוא "לומדי תורה ובתי מדרש בפולין שתחת הכיבוש הנאצי בין השנים 1939-1944". העבודה נכתבת באוניברסיטת תל-אביב, בהנחייתה של פרופ' חוי דרייפוס.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" ימשיך נעם ורשנר לחקור את עולמם של לומדי התורה בפולין בתקופת השואה.

ד"ר אפרים זדוף

ד"ר אפרים זדוף נולד בבואנוס איירס בשנת 1948 ועלה ארצה בשנת 1969. עשה תואר ראשון ושני באוניברסיטה העברית שם חקר את תולדות החינוך היהודי במקסיקו ובארגנטינה. את הדוקטורט עשה באוניברסיטת תל אביב בנושא "תולדות החינוך היהודי בבואנוס איירס מאז ראשיתו ועד ל1957". עבד בגנזך המדינה ובהסתדרות הציונית העולמית, לימד באוניברסיטת חיפה. ייסד הוצאה לאור ספרי יסוד בתרבות היהודית בספרדית ובין היתר ערך ופרסם אנציקלופדיה על השואה. הוא חבר פעיל באמל"ט – אגודת מחקר על יהדות לטינו אמריקה, המקדמת ומפיצה את המחקר על הקהילות היהודיות באמריקה הלטינית (אמל"ט). בעקבות מחקריו הוכרו שני קונסולים מאמל"ט כחסידי אומות העולם על פעילותם להצלת יהודים בשואה.

המקצוע היסטוריון טיפח אצלו את האהבה בארכיונים ובעיקר ארכיונים קהילתיים יהודיים. בשנים האחרונות הוא מייעץ לארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי בירושלים בתחום הארכיונים באמל"ט, יזם את הקמתה של רשת ארכיונים יהודיים בה שותפים ארכיונים מקצועיים מאמל"ט וישראל, ובשנתיים האחרונות מקדיש זמן להצלת ארכיונים קהילתיים על ידי רישומם בסקרים מפורטים ובדיגיטציה שלהם בשיתוף עם מוסדות עולמיים כגון ה-USHMM וה-British Library.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" ממשיך ד"ר זדוף את מחקרו העוסק בניסיונם של קונסולים לטינו אמריקאים באירופה בשואה להציל יהודים באמצעות דרכונים (לא חוקיים) ותעודות הגנה.

פרופ' אפרים זיכר

אפרים זיכר הוא פרופסור אמריטוס לספרות השוואתית באוניברסיטת בן-גוריון בנגב. הוא פרסם מאמרים רבים על ספרות השואה והתרבות היהודית המודרנית, תוך התמקדות בזהויות יהודיות בתפוצות ובישראל. הוא המחבר של *The Holocaust Novel* (2005) ועורך הכרך DLB על *Holocaust Novelists* (סופרי השואה 2004). בין ספריו האחרונים: *Race Color Identity: Rethinking Discourses about the 'Jew' in the Twenty-First Century* (גזע, צבע, זהות: חשיבה מחודשת על "יהודים" במאה ה-21) (Berghahn Books, 2013); *The Jew's Daughter: A Cultural History of a Conversion Narrative* (הבת היהודי: היסטוריה תרבותית של נרטיב המרה) (Lexington Books, 2017); *Re-Envisioning Jewishness: Reflections on Identity in Contemporary Jewish Culture* (לדמיין מחדש את היהודיות: הרהורים על זהות בתרבות היהודית בת זמננו) (בריל, 2021); *Postmodern Love in the Contemporary Jewish Imagination: Negotiating Identities and Spaces* (אהבה פוסטמודרנית בדמיון היהודי העכשווי: משא ומתן על זהויות ומרחבים) (Routledge, 2022); *Cosmopolitan Spaces in Odessa: A Case Study of an Urban Context* (עם מיריה לקה) (Academic Studies Press, 2023). ספרו החדש (עם דניאל פלדמן), *Poesis in Extremis: Literature Witnessing the Holocaust*, ראה אור בהוצאת Bloomsbury בשנת 2024.

מחקר:

כעמית שפיגל, פרופ' זיכר יחקור את זיכרון השואה בדור השני והשלישי לאחר אושוויץ, ויבחן כיצד נרטיבים של טראומה מעצבים זהות בזיכרון קולקטיבי ואישי. בימים אלה הוא עובד על ספר על האופן שבו סופרים אמריקאים-יהודים וישראלים בני זמננו מדמיינים את השואה.

גיתית חוזה

גיתית חוזה הינה דוקטורנטית במחלקה לתולדות עם ישראל ויהדות זמננו שבאוניברסיטת בר אילן וכותבת את עבודתה בהנחיית פרופ' דב שוורץ. היא סיימה תואר שני במסלול הישיר למצטיינים. התזה של גיתית חוזה עסקה בנושא: לקחים אישים ואוניברסליים- זיכרון השואה של יצחק מאיר נכתבה באוניברסיטת בר אילן בהנחייתו של פרופ' דב שוורץ וזכתה לציון מעולה.

זוכת מלגת המכון לחקר הציונית הדתית ע"ש ד"ר זרח ורהפטיג. זוכת פרס נשיא האוניברסיטה ודקנית בית הספר ללימודים מתקדמים לדוקטורנטיות ודוקטורנטים על פרסום מאמר בכתב עת "ציונות דתית", "זיכרון השואה בשיריו וכתביו של יצחק מאיר".

במסגרת הדוקטורט היא חוקרת את הגותו הרעיונית, חינוכית וספרותית של יצחק מאיר. מאיר היה ניצול שואה (1934-2020), איש הסוכנות היהודית, מנהל ימין אורד, שגריר ישראל בבלגיה ושווייץ, סופר, מחזאי ומשורר, חבר סיעת למפנה שבמפד"ל, אשר כתב רבות אך מרבית כתביו והגותו נותרו עלומים. עבודתה משלבת מספר דיסציפלינות: מחשבת ישראל, אומנות, חינוך, ספרות והיסטוריה על מנת לקבל תמונה מקיפה יותר. מחקרה מתעסק בניסיון להבין את מקומו של האל בשואה דרך כתביו ובדרשותיו של מאיר על פרשת השבוע, הבנת הקשר בין שואה – האל ומעשי האדם, וניתוח זיכרון השואה כפי שמשתקף בשיריו וכתביו דרך מוטיבים מרכזים של עקירה ופליטות, הזיכרון כמצווה מתחדשת ומשימה לאומית לדורות הבאים ועוד.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" תמשיך גיתית חוזה לחקור ולנתח את נושא זיכרון השואה בקרב ניצולי השואה ותחקור את הזיקה בין תפיסותיו של מאיר בחקר השואה לפדגוגיה החינוכית כפי שהשתקפה דרך ניהולו את כפר הנוער "ימין אורד".

ד"ר רות סמואל טננהולץ

ד"ר רות סמואל טננהולץ ילידת הולנד, בת ואחות לניצולי שואה. גדלה במקום בו חיו הוריה ואחיותיה לפני המלחמה כחלק של קהילה יהודית קטנה, אך כאשר היא נולדה ב-1946, נותרנו שם משפחה יהודייה אחת בלבד. נישאה ליהודי אמריקאי, ועברה לגור בניו יורק, שם נולדו שני בניה הראשונים. עלתה ארצה בשנת 1969 ובארץ נולדו לה ארבע בנות. למדה תואר ראשון, שני ושלישי בספרות אנגלית באוניברסיטת חיפה תוך עשר שנים לאחר שהחלה את לימודיה בגיל 48. את רוב הלימודים סיימה בהצטיינות והצטיינות דיקן.

אחרי 25 שנה כמורה לאנגלית במסגרת החינוך הדתי, עברה ללמד במכללת גורדון ומכללת שאנן, שני מוסדות להכשרת מורים. לימדה מיומנויות שונות בשפה וספרות אנגלית, כולל ספרות הקשורה לשואה, וזהות יהודית בספרות. פרסמה מאמרים במשך הזמן הזה וכתבה ספרים- ספר שירה באנגלית, ספר ילדים בעברית, וספר המספר את סיפור משפחתי, גם הוא בעברית. עוסקת גם בתרגום.

מחקר: במסגרת עמיתי שפיגל היא מבקשת לנצל את הידע שלה בהולנדית בכדי לתרגם ולהנגיש תיעוד של שנות המלחמה בהולנד, עם דגש על הכפר בו נולדה וגדלה, כי סיפורו הוא סיפור שעוד לא סופר (רק בספרי).

טטיאנה טקצ'נקו

טטיאנה טקצ'נקו לומדת לתואר שני במחלקה לתולדות ישראל באוניברסיטת חיפה בתכנית הבין אוניברסיטאית "רוסיה ומזרח אירופה". נושא המחקר שלה הוא "הרפטריאציה של אזרחים פולניים ממוצא יהודי מברית המועצות בין השנים 1944 – 1946" והיא כותבת בהנחייתו של ד"ר מרכוס זילבר.

היא בעלת דיפלומה בלימודי תרבות מהאוניברסיטה הרוסית הממלכתית למדעי הרוח במוסקבה (2009), שם התמחתה בתרבות מערב אירופאית וכתבה על "רעיון הייחוד בלימודי שואה 1960 – 2000". יש לה מ"א בלימודי תרבות ומזרח אירופה מהאוניברסיטה הרוסית הממלכתית למדעי הרוח במוסקבה (2012) שם כתבה על "לימודי שואה בהקשר תיאוריה מדינית מודרנית (המבוססת על עבודותיו של ג'ורג'יו אגמבן).

נושאי מחקר שלה כוללים תולדות ישראל ותרבות יהודית, יהודים פולניים בברית המועצות, מלחמת העולם השנייה, לימודי שואה, תיאוריה ביקורתית, היסטוריוגרפיה של השואה, השואה בספרות המודרנית. היא הייתה עוזרת מחקר באוניברסיטה הממלכתית במוסקווה, במרכז הרוסי-צרפתי ע"ש מרק בלוך לאנתרופולוגיה היסטורית, והיום היא מורה ומדריכה במרכז "משמעות" בקרית מוצקין.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" היא תמשיך את מחקרה על הרפטריאציה של יהודים פולנים מברית המועצות לאחר השואה.

ד"ר משה טרשנסקי

ד"ר משה טרשנסקי נולד בניו יורק ב1966, ומשפחתו עלתה ארצה ב1971. בוגר ישיבת ההסדר הר עציון (1984-1992), והוסמך לרבנות בידי הרבנים הראשיים (1993).

שילב לימודי חינוך, תושבע"פ והיסטוריה, וקיבל תואר שלישי במחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו על שם ישראל וגולדה קושיצקי באוניברסיטת בר אילן (2017). נושא המחקר: פועלו הציבורי של הרב אפרים אשרי וחשיבות חיבורו שו"ת ממעמקים לגיבוש נרטיב היסטוריוגרפי-דתי לתולדות השואה. המחקר נעשה בהנחייתו של פרופ' גרשון בקון.

הוא המשיך במחקר ומחקריו מתמקדים בחיים הדתיים בשואה ובעיקר בהתבסס על ספרות השו"ת. הוא פרסם מאמרים שונים בתחומים היסטוריים ותורניים. הנו מחנך, חוקר עצמאי, ומרצה.

פרופ' לימור יגיל

פרופ' לימור יגיל נולדה בחיפה בשנת 1961. קבלה תואר ראשון ושני בהיסטוריה כללית בהצטיינות יתרה מאוניברסיטת תל-אביב ב-1986. קבלה דוקטורט מהמכון ללימודים פוליטיים בפאריז בהצטיינות. בשנים 1992-2004 לימדה דר יגיל כמרצה בכיר בחוגים למדע המדינה באוניברסיטת חיפה; בחוג לתרבות צרפת באוניברסיטת תל-אביב ובמכללת אריאל. ד"ר יגיל הייתה עמית מחקר במכון לחקר האנטישמיות ובמכון ללימודים אירופאים באוניברסיטת תל-אביב; וב-1998 עמית מחקר במכון הבינלאומי לחקר השואה ביד ושם בנושא הצלת היהודים בצרפת 1940-1944: היבטים של סירוב לפקודות. ב-2002 קבלה מלגת מחקר לפוסט דוקטורט במכון ללימודי השואה במוזיאון השואה בווינגטון, ארה"ב. בשנים 2005 - 2010 התקבלה כעמית מחקר בצרפת באוניברסיטת סורבון 3 ובאוניברסיטת סורבון 4 בנושא: "הצלת היהודים בצרפת בשנים 1940-1944 היבטים של סירוב לפקודות". ב-2010 קבלה תואר פרופסור מאוניברסיטת סורבון IV – Habilitation a diriger des recherches, על בסיס פרסומים מדעיים ומחקר חדש בנושא: אומנים יהודים ולא יהודים (בתחום המוזיקה, הציור, הפסול, הקולנוע, התיאטרון, השירה, האופרה וכו'). המחקר התפרסם בהוצאה לאור Fayard ב-2015. היום היא חוקרת בכירה ופרופסור באוניברסיטת סורבון פאריז IV מאז 2010. היא פרסמה יותר מ-8 ספרים בנושא צרפת בתקופת וישי ובנושא הצלת היהודים בצרפת.

מחקר:

במסגרת תוכנית "עמיתי שפיגל" פרופ' לימור יגיל תחקור את היבטים של הצלת היהודים במספר מדינות אירופאיות: הונגריה איטליה, בלגיה, פולין וצרפת מתוך כוונה להבין מי הם האנשים שהיו מוכנים להציל יהודים ולסכן את עצמם ואת משפחתם. דגש מיוחד יושם על עזרתם של אנשי דת קתולים, כמרים ונזירות. ועל השפעת האפיפיור פיוס ה' XII על התנהגותם של הבישופים במדינות השונות, שהביאה להצלת היהודים. המחקר יתמקד בתיקי חסידי אומות העולם ביד ושם ובמסמכים חדשים הנמצאים בוותיקן במסגרת ארכיון פיוס ה' XII שנפתח לחוקרים מאז מרס 2019.

מירי יהלום

מירי יהלום היא סטודנטית לתואר שני (במסלול המחקרי) בחוג ללימודי עם ישראל באוניברסיטת תל אביב.

מחקרה (בהנחייתה של פרופ' חוי דרייפוס) עוסק בדימויים של חברי תנועת ז'בוטינסקי במסורת ההיסטורית של גטו וילנה – במסורת של "הימין" ובמסורת של "השמאל". במהלך מחקרה היא בוחנת את פועלם של חברי התנועה במחתרת הלוחמת ובמשטרה היהודית.

במקביל מירי עבודת כארכיונאית בארכיון מכון ז'בוטינסקי.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" ברצונה לעסוק בפועלם של חברי תנועת ז'בוטינסקי בגטאות בפולין ובליטא.

ד"ר מירה יונגמן

ד"ר מירה יונגמן היא היסטוריונית ישראלית העוסקת בחקר ההיסטוריה היהודית האמריקנית ומתמקדת בהיסטוריה של נשים ציוניות בארצות-הברית. היא כתבה ספרים ומאמרים בנושא זה, וראוי במיוחד לציון ספרה על ההיסטוריה של ארגון הדסה, הארגון הציוני הגדול ביותר בארצות-הברית, ובמשך שנים רבות הגדול בעולם. הספר ראה אור בשנת 2012 בהוצאת הספרים The Littman Library of Jewish Civilization (Oxford), וקודם לכן בהוצאת הספרים של המכון למורשת בן-גוריון, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

ד"ר יונגמן היא חברת סגל במחלקה להיסטוריה של האוניברסיטה הפתוחה ובמחלקה לסוציולוגיה, מדע המדינה ותקשורת, ומלמדת ומפקחת על ההוראה בנושאים הקשורים בהיסטוריה ובסוציולוגיה של יהודי ארצות-הברית. היא עוסקת במשך שנים רבות בפיתוח תחום לימודי ההיסטוריה של יהודי ארצות-הברית באוניברסיטה הפתוחה, ובין הספרים שפרסמה בולטת אסופת המקורות והמאמרים הדו-לשונית בת שלושת הכרכים החוייה היהודית האמריקנית. עתה היא עורכת ספר על נשים ציוניות ברחבי העולם מאז הקונגרס הציוני הראשון ועד הקמת המדינה ובכתיבת שלושה מאמרים לספר זה, בהם שניים העוסקים בנשים ובארגוני נשים ציוניות בתקופת השואה.

ד"ר יונגמן היא גם חברת המערכת של ה- *Jewish Women: A Comprehensive Historical Encyclopedia* (מהדורת 2020), ובאחריותה נושא הנשים הציוניות בתפוצות.

הרב ד"ר חנן יצחקי

הרב ד"ר חנן יצחקי הוא בעל סמיכה לרבנות, ובעל תואר ראשון בחינוך, תואר שני בפילוסופיה יהודית מאוניברסיטת תל-אביב, ותואר שלישי בתלמוד מאוניברסיטת בר אילן. הוא גם בוגר תכניות "מלמדים" ו"בית מדרש מתקדם" של מכון הרטמן.

עומד כעת בראש התוכנית הרב-תחומית לתואר שני למורים ב"זיכרון, מורשת ישראל וחינוך" באפרתה- המכללה האקדמית לחינוך בירושלים. בהרצאותיו ובמחקריו הוא עוסק ב"זיכרון יהודי": היבטים שונים של זיכרון הבאים לידי ביטוי במקורות היהודיים, בחגי ישראל, בפרקטיקה של קיום המצוות, ובתאריכי זיכרון במדינת ישראל המתחדשת, בדגש על יום השואה. נשוי ואב לשמונה ילדים.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" יחקור הרב ד"ר יצחקי את נושא הצומות ודרכי הנצחה דתית נוספות של השואה.

רות כהן-דאר

רות כהן-דאר נולדה בנגב המערבי לאם ילידת ירושלים, דור שלישי בארץ ואב שעלה לישראל מסלוניקי. אביה לחם במלחמת העצמאות על שחרור הנגב ובתום המלחמה פעל להקמת מושב עובדים - "כוכב מיכאל", בסמוך לקיבוץ שדה-יואב. בתום לימודי התיכון יצאה לשנת שירות במסגרת גרעין "עודד" של תנועת המושבים. במהלך השנה עסקה בעבודה חברתית עם ילדים ובני נוער במושב נגה. בצה"ל שירתה 3 שנים, מהן שנתיים כקצינת חינוך בחטיבת שריון ושנה בקבע כקצינת מבצעים באיו"ש.

במהלך לימודיה באוניברסיטה הצטרפה למשרד החוץ לאגף הטכנולוגי בו שרתה במגוון תפקידים בארץ ובחו"ל. בשליחותה האחרונה בוורשה שימשה כסגנית השגרירה ועם חזרתה לארץ הוצבה באגף אירופה.

כיום מנהלת את המחלקה למאבק באנטישמיות ושימור זיכרון השואה במסגרת חטיבת התפוצות.

רות בוגרת האוניברסיטה העברית, תואר ראשון ושני במדעי המדינה. דוברת אנגלית, ספרדית, פולנית וגרמנית (ברמה בינונית).

גדי כפיר

גדי כפיר הנו בעל תואר ראשון ושני מהטכניון בהנדסת תעשייה (תואר שני בהצטיינות). בעשרים השנים האחרונות התחיל לפסל בחומר עץ ואבן. בהשראת הפסלים שעשה כתב את ספרו הראשון: "פסלים וסיפורים", ספרו השני: "ציונות ומשחקי קופסה 1900-1948", והשלישי יצא לאור במרס 2020 "עבודה לא משחררת": ילדים ונערים שעבדו בכפייה בגטאות סוסנוביץ, ורשה, לודז', בעיקר.

כל ספריו מביאים איתם חומר ראשוני שלא טופל קודם ביסודיות. הספר כולל עדויות של 25 אנשים שעבדו בגטו לודז' שראיין.

מחקר: במסגרת עמיתי שפיגל הוא מתכנן להמשיך לחקור את נושא הילדים בעבודות כפייה בארץ ובעולם. כן מתכוון לעסוק בנושא תזונת הילדים בגטו לעומת כמות הקלוריות שצרכו בעבודות שונות.

פרופ' יצחק כרם

פרופי יצחק כרם הנו חוקר יהדות ספרד והמזרח והשואה, עורך "ספרד והמזרח", באוניברסיטה העברית מאז 1992. מחבר משותף של פנקס קהילות יוון ביד ושם.

הקים את הקרן לגוון יהודי בלוס אנג'לס ב2009 והעמותה "הבית למורשת קהילות ספרד ומזרח" ב2010 על מנת להקים בירושלים מוזיאון כלל ספרדי ומזרחי שבין היתר ייצג את נושא השואה בקרב הספרדים והמזרחים ב18 מדינות.

היה עורך תחום הבלקן באנציקלופדיה לשואה, עורך על יוון באנציקלופדיה יודאיקה החדשה, הציע מאות שמות של חסידי אומות העולם ביד ושם מאז שנות ה80 המוקדמות, הוא העד ההיסטורי המרכזי במשפטים קבוצתיים נגד מדינת ישראל מטעם ניצולי הפרהוד בעיראק והמרוקו בשואה, ראיון 99 ניצולי שואה מיוון לפרויקט שפילברג, עבד 4 שנים על התערוכה הקבועה במוזיאון לשואה בסקופיה וכעת מכין תוכן למוזיאון לגטו וורשה על יהודי סלוניקי וספרדים אחרים בגטו וורשה ועל יהודי מרוקו בשואה.

מרצה בעבר באוניברסיטת דנבר, אריסטוטיליון בסאלוניקי ובאוניברסיטה היהודית בלוס אנג'לס.

ד"ר רחל-שלי לוי-דרומר

ד"ר רחל-שלי לוי-דרומר ילידת מקדוניה דור שני (1956) צאצאית יחידה למשפחות לוי ואברבנאל מקהילת מקווינה שמעטים מאד ממנה שרדו.

סיימה תואר ראשון (1978) ושני (1981) במחלקה לכימיה, תואר ראשון בסטטיסטיקה (1999) ולימודי תעודה במנהל עסקים (2009), ודוקטורט בפקולטה למדעי החיים (2006), כל התארים בבר-אילן. מאז 1982 מועסקת בבר-אילן בפקולטה למדעי החיים בתפקידי מחקר, ניהול מעבדה והוראה. ב-1996 הקימה את היחידה ליעוץ ביו-סטטיסטיקה לחוקרי הפקולטה ולמחקרים רפואיים המתבצעים בשיתוף פעולה עם בר-אילן. מ-2005 יועצת המגמה לביולוגיה חישובית.

ב-2010 נפתחה ביוזמתה ובניהולה תכנית לימודים לרופאים בתחום החישוביות הביו רפואית המשותפת לאוניברסיטת בר-אילן ולבית החולים שיבא. מ-2014 משמשת כמזכיר האקדמי של אוניברסיטת בר-אילן.

מאז 2008 פועלת במסגרות שונות לשימור זכרה של קהילת יהודי מקדוניה. מנחה את האזכרות לזכר קהילת יהודי מקדוניה ביד ושם. מרצה בפני קבוצות שונות על קהילת יהודי מקדוניה. מאז אוקטובר 2015 פועלת ומסייעת לשגריר דן אורין בשיקום בית הקברות היהודי העתיק והגדול ביותר בבלקן בביטולה-מונסטיר מקדוניה ונשיאת העמותה בהתנדבות לנושא זה.

ביחד עם השגריר יוזמת מצעד החיים בביטולה ב-2015 שמקיים מזה 3 שנים. היוזמה התפשטה ברחבי מקדוניה ואף בסרביה. יוזמת שיתופי פעולה אקדמיים וכנסים בנושא, כולל חילופי סגל בתוכנית ארסמוס של האיחוד האירופי. מקיימת שיתופי פעולה עם מחלקות האוניברסיטה בתחומי הלדינו, ההיסטוריה, גיאוגרפיה ועוד וכן פרסומים שונים בתקשורת וחומרים כתובים בנושא יהדות מקדוניה ופרויקט שיקום בית הקברות בביטולה.

מחקר ופעילות ציבור: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תמשיך את פעילות הציבור בנושא הנצחת יהודי מקדוניה ואף תוסיף לכך נדבך מחקר ופרסום מאמרים בנושא.

איתמר לוין

איתמר לוין הוא עיתונאי (העורך המשפטי של אתר News1) וחוקר שואה. עבודתו בתחום השואה החלה בשנות ה-90 בתחקירים עיתונאיים על רכושם של הקורבנות, ומאז התרחבה לשורה ארוכה של תחומים. מחקריו הניבו עד כה 15 ספרים בעברית שחמישה מהם תורגמו לשפות שונות, וזאת לצד עשרות חוברות ומאמרים, כמו גם מאות פרסומים עיתונאיים.

בין הנושאים בהם עסק לוין: החיים והמרד בגטו ורשה, עדויות מתקופת השואה בספרות השו"ת, הומור בשואה, רכוש קורבנות השואה בבנקים בשווייץ, ועידת ואנזה, המרד באושוויץ, העמדת יהודים לדין בישראל באשמת סיוע לנאצים ועמידה רוחנית בשואה. לוין ערך מחקרים בארכיונים בישראל, בריטניה, ארה"ב, צ'כיה והונגריה.

לוין זכה בפרס הוקרה מיוחד של הסוכנות היהודית, בפרס בוכמן של יד ושם ובאות אומ"ץ. הוא מרצה בשורה ארוכה של מסגרות אקדמיות, ציבוריות ותקשורתיות.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" איתמר לוין ימשיך לחקור היבטים שונים מתחום השואה.

הרב ד"ר יחזקאל שרגא ליכטנשטיין

הרב ד"ר יחזקאל שרגא ליכטנשטיין בוגר ישיבות. כיהן בעבר כרב קיבוץ עין הנצי"ב. מרצה בפקולטה למדעי היהדות באוניברסיטת בר אילן ולימד בעבר במכללת אורות ישראל ובמקומות נוספים. מחקריו עוסקים בעיקר בחקר ההלכה היהודית ותולדותיה. מחבר הספרים: **מטומאה לקדושה: תפילה וחפצי קדושה בבתי קברות ועלייה לקברי צדיקים**, ספריית הילל בן חיים למדעי היהדות, הקיבוץ המאוחד, תל אביב תשס"ז; **המאבד עצמו לדעת: היבטים הלכתיים, היסטוריים והגותיים**, ספריית הילל בן חיים למדעי היהדות, הקיבוץ המאוחד, תל אביב תשס"ח; **וְהַסֵּנָה אֵינָנו אֶכֶּל, סוגיות מימי השואה בראי ההלכה**, יד ושם, ירושלים תשע"ה; **ואמונתך בלילות, סוגיות מימי השואה בראי ההלכה**, כרמל, ירושלים תשע"ז. מתגורר בנווה דניאל שבגוש עציון, אב לשבעה ילדים וסבא לנכדים רבים.

מחקר: במסגרת "עמיתי שפיגל" יעסוק בסוגיות נוספות מימי השואה בראי ההלכה; בנושאי אמונה וקיום מצוות בשואה ולהתמקד בשלב הראשון בעניין המרת דת בתקופה נוראה זו. לבדוק את ממדי התופעה והשפעתה לאחר השואה. לדון בסוגיית המרת הדת על פי ספרות חז"ל ומפרשיה והספרות הרבנית ובמיוחד לבחון את דעתם של הרבנים בתקופת השואה. הדיון יעסוק גם בהשוואת מקרים של המרת דת בתקופות קדומות לתקופת השואה.

פרופ' יחיאל לימור

פרופ' יחיאל לימור לימד בחוגים לתקשורת באוניברסיטת תל-אביב ובר-אילן ועמד בראש בתי הספר לתקשורת במכללת ספיר ובמכללת אריאל. מחקריו מתמקדים בחקר מפת התקשורת בישראל, בהיסטוריה של העיתונות בארץ-ישראל ובאתיקה באמצעי התקשורת. הוא פרסם עד כה תשעה ספרים וכן עשרות מאמרים.

פרופ' לימור הוא בעל תואר ראשון בהיסטוריה ומדע המדינה ותואר שני בקומוניקציה, שניהם מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ותואר שלישי במדע המדינה ותקשורת מאוניברסיטת בר-אילן.

במשך כארבע שנים כיהן כיו"ר האגודה הישראלית לתקשורת, וכיום הוא יו"ר בית הדין לאתיקה של מועצת העיתונות והתקשורת בישראל.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מבקש פרופ' לימור לחקור היבטים שונים של ייצוג השואה על בולי דואר, בישראל ובמדינות נוספות, וכן על כרזות.

איריס ליפשיץ קליגר

איריס ליפשיץ קליגר הנה עיתונאית בעיתון ידיעות אחרונות, עוסקת 36 שנה בתיקון עוולות שנעשות לצרכנים ככתבת צרכנות ובתחקירים שעוסקים בהעלאת מודעות של נושאים חברתיים כגון אלימות בגני הילדים, התמכרות לאלכוהול וסמים בקרב בני נוער, התאבדויות בקרב חיילים בודדים, מאבק לזכותם של חולי סרטן, עוקץ של קשישים סיעודיים וחסרי ישע, ביניהם גם שורדי שואה.

היא בתו של נח - נורבט קליגר ז"ל, העיתונאי הוותיק ביותר בארץ במערכת ידיעות אחרונות שהלך לעולמו בדצמבר 2018 (בן 93 במותו), ששרד את המאסר במחנה אושוויץ 3 (בונה-מונוביץ) כאסיר 172345, ואף זכה לפגוש את הוריו לאחר המלחמה ששרדו את מחנות אושוויץ 1 ובירקנאו. ממשיכה לספר ולתעד את נושא השואה ולהשמיע את קולם של הניצולים ובני הדור השני והשלישי למען הדורות הבאים.

בית אבא היה לה להשפעה לכתוב על נושא השואה ולהמשיך לספר, בעיקר במסגרת מוסף יום השואה מדי שנה. במצעד החיים האחרון שהתקיים באושוויץ, צעדה בפעם הראשונה בלי אביה שצעד שם במשך שנים רבות.

פעילות ציבורית: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" תמשיך איריס ליפשיץ קליגר לספר ולכתוב על השואה בעיתונות כצוואת אביה שכנער צעיר חלם לשרוד את הגיהנום, להגיע לא"י ולספר על השואה. את כולם זכה להגשים, ועכשיו בכל הקשור בסיפורים על השואה, איריס ליפשיץ קליגר הולכת בדרכו.

בילי לניאדו

בילי לניאדו נולדה בישראל ב-1949 להוריה רחל ויוסף אנגלרד ז"ל, ילידי פולין ששרדו את השואה ועלו באותה שנה ארצה, האם הייתה ניצולת פלאשוב ואושוויץ והאב קצין ביחידות הפולניות של הצבא האדום, ממשחררי מידאנק ואחרי המלחמה פעיל בארגון ה"בריתה".

למדה בתיכון עירוני א' בתל אביב, התגייסה לצה"ל והמשיכה כקצינה בשרות קבע. במקביל נישאה ולמדה בחוג לערבית ומזרח תיכון באוניברסיטת תל אביב. עבדה במרכז ההסברה הממשלתי ובמקביל למדה הוראה בסמינר דויד ילן. יצאה עם בעלה וילדיה לשליחות בשגרירות ישראל בקהיר, שם עבדה בתרגום עיתונים מצריים. עם חזרתה ארצה המשיכה לעבוד במרכז ההסברה כדוברת ויחצ"נית ולמדה בקורס לתקשורת לדוברי הממשלה באוניברסיטה העברית. יזמה שני כנסים בינלאומיים של הדור השני בירושלים. מיוזמי פרויקט "לכל איש יש שם". השתתפה בקורס מדריכי נוער לפולין ביד ושם, וב-1990 הפכה למנהלת אגף הסברה והנצחה ביד ושם. הייתה אחראית לטקס יום השואה המרכזי ביד ושם. הצטרפה למשרד לתקשורת ויחסי ציבור שהקים בעלה, שם עבדה כמנהלת שיווק ומפיקת אירועים.

לפני 15 שנה הצטרפה לוועד המנהל של עמותת דורות ההמשך, שימשה כיו"ר ועדת האירועים וכיום היא יו"ר העמותה. מתרכזת בפרויקטים להנצחת את זיכרון השואה ובעיקר את הזיכרון האישי והמשפחתי. יזמה סדנאות "דור המשך לסיפור", במה ללימודי השואה והמורשת היהודית, והכנס הראשון של ילדי וילידי מחנות העקורים. פעילה בארגון אירועי ההנצחה וכנסי העמותה, מסעות לאתרי שואה, קורסים להדרכה באנדרטאות הגבורה וכנסים בנושא "החזרה לחיים", האנטישמיות והכחשת השואה והלחימה היהודית. סבתא ל-6 נכדים והשביעי בדרך.

פעילות ציבורית: במסגרת "עמיתי שפיגל" היא תמשיך לפעול למען המשך הנצחת הזיכרון האישי והמשפחתי על ידי בני דורות ההמשך שהם "העדים של העדים" ולכן מוטלת עליהם ההתחייבות להעביר את הזיכרון לדורות הבאים.

דניאל לרנר

דניאל לרנר הנו גמלאי שרות המדינה, בו עבד במשך עשרים ושמונה שנים, מהן ארבע עשרה כמנהל משאבי אנוש של משרד החקלאות ולאחר מכן סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

דניאל לרנר בעל תואר ראשון מאוניברסיטת בר-אילן; תואר שני מאוניברסיטת חיפה. כותב רבות על המחתרת היהודית-קומוניסטית בצרפת – אפיק ייחודי להתנגדות יהודית לנאצים ולמשתפי הפעולה עמם, 1940-1944. השאלה המרכזית בה עוסק היא: האם הייתה זו מחתרת יהודית או מחתרת של יהודים. העבודה מתבססת על חומרים ארכיוניים רבים, עיקרם מצרפת; ספרי עדות ועדויות אישיות; ראיונות עם פעילים מרכזיים באותה תקופה; וכמובן ספרות מחקרית רלוונטית.

דניאל לרנר השתתף בסדנת מומחים בינלאומית, שנערכה באוניברסיטת דרום קליפורניה (USC) בשנת 2014 בשיתוף עם יד ושם. כמו כן השתתף בכנסים בינלאומיים, שנערכו במלאת 70 שנה לשחרורה של צרפת, בלונדון (2014) ובגלזגו (2015) והציג בהם את עבודתו.

מחקר: במסגרת תוכנית "עמיתי שפיגל" מתכנן דניאל לרנר להשלים את עבודת הדוקטור ולפעול לפרסומה, הן כספר והן במאמרים בביטאונים רלוונטיים. כמו כן מתכנן לפרסם מאמר העוסק בעבודת הדוקטור של רעייתו רוני לרנר ז"ל בנושא "מוטיב הנקם הלאומי כמרכיב בעמידה היהודית במהלך השואה".

אהרן לשם

אהרן לשם, בעל תואר ראשון (B.Sc.) במתמטיקה ופיזיקה מהטכניון בחיפה ותואר שני (M.Sc.) בהנדסה מאוניברסיטת תל אביב. נושא עבודת המסטר "זיהוי מטרות מתמונות תרמיות" באמצעות טכניקות של עבוד תמונה.

הוא עבד בשדה ניסויים של רפאל כחוקר ומומחה בנושאים של הנדסת ניסויים ובחמש עשרה שנים אחרונות שימש בתפקיד מנהל מערך הניסויים. יזם והקים את האגודה הישראלית להנדסת ניסויים, נספחת לאגודה בינלאומית להנדסת ניסויים (ITEA) ושמש כיו"ר האגודה בתקופה של 20 שנה.

הוא מחבר של מספר מאמרים טכניים, השתתף והציג במסגרת כנסים בינלאומיים של הנדסת ניסויים וקבוצות עבודה טכניות.

אחרי פרישתו מרפאל, אהרן, הוא סטודנט ל MA במחלקה להיסטוריה יהודית באוניברסיטת תל אביב. תחומי העניין שלו במחקר הם חיי הדת בעיירות קטנות בפולין בזמן השואה תוך התמקדות בחצרות של חסידויות קטנות.

טובה לשם

טובה לשם נולדה בממל שבברית המוצעות (היום ליטא) ב-1950 להורים שורדי שואה. אביה, יוסף פייגלשטיין, נולד בעיירה סטפן גרודק בחבל ווהלין, היה פרטיזן ולוחם בצבא האדום. אמה, אינה פייגלשטיין לבית פיצ'רסקי, נולדה באודסה ושרדה בזכות זהות בדויה. ב-1960 עלו טובה ובני משפחתה לארץ מפולין ב"עליית גומולקה" והשתקעו בפתח תקווה.

יש לה תואר ראשון בהיסטוריה כללית, היסטוריה של עם ישראל וארכיאולוגיה של א"י ותואר שני בחינוך, הכל מאוניברסיטת תל-אביב. עבודת התזה שלה עסקה בפיתוח סביבה לימודית נתמכת מחשב בהוראת ההיסטוריה. היא בעלת תעודת הוראה, ותעודה באוצרות ומוזיאולוגיה. עסקה בהוראה וחינוך בחטיבות ביניים ובתי ספר תיכוניים, והוראה בסמינר הקיבוצים. פיתחה תכניות לימודים עובר גורמים שונים וביניהם משרד החינוך, מט"ח, בית התפוצות וכדומה. ארגנה סיורים לימודיים בחו"ל, ויצאה לשליחות חינוכית קצרות מטעם הסוכנות היהודית.

פעילה בעמותת "דורות ההמשך" שם משמשת יו"ר ועדת אירועים וחברה בוועד המנהל של העמותה.

פעילות ציבורית: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" תקדם הובלת פרויקט חינוכי-ערכי בשיתוף עם רשת "אורט בנושא סיורי אנדרטאות בארץ - התנגדות יהודית בשואה. כמו כן תקדם את פרויקט של "הנצר האחרון". בשלב זה מגבשת צוות עבודה.

עמנואל מוסקוביץ

עמנואל מוסקוביץ היא תלמידת מחקר לתואר שלישי בבית ספר למדעי היהדות וארכאולוגיה באוניברסיטת תל אביב. נושא מחקרה הוא הרבנים הצבאיים של ה- Aumonerie generale des Israelites de France ופעילות הסעד והצלה שלהם במלחמת העולם השנייה. מחקרה עוסק בשאלות של הנהגה יהודית בתקופת השואה, בפעילות הצלה של ארגונים יהודיים, ובפעילות רוחנית ועזרה הדדית. עמנואל מוסקוביץ הנה בעלת תואר שני מאוניברסיטה העברית ומחקרה עסק בכמרים צרפתיים למען תנועת צרפת החופשית בקנדה הצרפתי.

עמנואל מוסקוביץ עובדת משנת 2013 ביד ושם, ועובדת כעת בארכיון יד ושם.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" תמשיך עמנואל מוסקוביץ לחקור את מושא הרבנים הצבאיים של ה- Aumonerie generale des Israelites de France ופעילות הסעד והצלה שלהם במלחמת העולם השנייה.

דבי (דבורה) מורג

דבי מורג, ילידת מחנה העקורים "ברגן בלזן" בגרמניה. בוגרת החוגים יחסים בינלאומיים ותרבות צרפת באוניברסיטה העברית בירושלים. מוסמכת במגמה למתורגמנות באוניברסיטת בר אילן. מוסמכת (בהצטיינות) בתוכנית הבינתחומית לאמנויות באוניברסיטת תל אביב. מוסמכת בלימודי פוטותרפיה בחוג לעבודה סוציאלית באוניברסיטת תל אביב. דבי מורג עבדה במשך שלושים שנה בטלוויזיה החינוכית בה שימשה כמפיקה של רבות מתוכניות הדגל, מנהלת הרכש ומנהלת חטיבת הערוצים.

דבי מורג הינה צלמת אמנית, שבשנים האחרונות השתתפה בתערוכות צילום רבות, תערוכות יחיד ותערוכות קבוצתיות, ביניהן "עדות מקומית", בה זכתה במקום שלישי לצילומי סדרות. צילומיה עוסקים בעיקר בנושא הזיכרון והדרכים לשמר אותו. שם הפרויקט הצילומי האחרון עליו עבדה הינו: "לא מחיק" (INDELIBLE), ובו היא מציגה שלוש עשרה נשים, בנות הדור השני, שאחד מהוריהן שרד את אושוויץ. הפרויקט עוסק בשאלה האם ניתן למחוק זהותו של אדם, ובסוגיית ההעברה הבין-דורית.

בנוסף היא חברת הוועד המנהל של "דורות ההמשך של השואה והגבורה", הייתה בוועדה מצומצמת של הפקת כנס "ילדי וילידי מחנות העקורים", חברת הנהלה ב"אליפלט", חברת הנהלה בארגון הגג של ארגוני הנכים וחברת האקדמיה לקולנוע וטלוויזיה.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" דבי מורג ממשיכה לחקור את סוגיית ההעברה הבין דורית. במהלך המחקר תעבוד דבי על ספרה "לא מחיק" ותפתח פרויקט המשך שיעסוק בארבעה דורות לשואה דרך צילום וטקסט.

פרופ' יהודה מורלי

פרופ' יהודה (ז'אן-ברנרד) מורלי הוא פרופסור אמריטוס ללימודי התיאטרון באוניברסיטה העברית. הוא למד תיאטרון ופילוסופיה באוניברסיטת הסורבון. מאז 1972 הוא שימש כמרצה בסורבון, באוניברסיטת ריו דה ז'ניירו, באוניברסיטת תל אביב, באוניברסיטת בר אילן ובאוניברסיטה העברית, שם שימש כראש החוג ללימודי התיאטרון (בשנים 1998-2000, 2007-2012).

תחומי המחקר העיקריים שלו הם תיאטרון וקולנוע צרפתיים והוא כתב ספרים ומאמרים רבים בנושאים אלה. מאז שנת 2000 הוא התמסר למחקר על ייצוגים סמויים של דמויות יהודיות בתיאטרון ובקולנוע של צרפת הכבושה (**ילדי גן העדן, המשוגעת משאיו, וולפונה** וכו'). בספרו האחרון שיצא לאור באנגלית בשם :

Revolution in paradise- veiled representations of Jewish characters in the cinema of occupied France, Sussex Academic Press, 2019

הוא מראה שבניגוד לדעה המקובלת, חלק מהיצירות האלו היו קשורות למצב הפוליטי. סרטים רבים שנוצרו בצרפת במהלך הכיבוש הגרמני משדרים דמוניזציה של דמויות שאומנם לא הוצגו באופן גלוי כיהודים אך בכל זאת היו בהם מאפיינים המתכתבים עם סטראוטיפים אנטישמיים הרואים את היהודים כמכוערים, חסרי שורשים, שפלים, צבועים, לא מוסריים, אכזריים וכוחניים. בהתאם לכך, סרטים ומחזות אלה מבטאים, באופן מרומז, היבטים אנטישמיים בולטים.

יהודה מורלי הוא גם מחזאי. מחזותיו הוצגו ופורסמו בצרפת, ישראל ובמדינות אחרות.

מחקר: במסגרת פורום עמיתי שפיגל, יהודה מורלי ירחיב את מחקריו על ייצוגים סמויים של דמויות יהודיות בתיאטרון, באופרה ובקולנוע, בין היתר בתסכיתים שהושמעו ברדיו הצרפתי במהלך הכיבוש הגרמני.

ורדה מידר

ורדה מידר הנה ילידת הארץ, בת להורים שורדי שואה ילידי פולין. היא בעלת תואר ראשון ושני במדעי הרוקחות ותואר אמן פיסול מבי"ס "בסיס". הציגה שתי תערוכות יחיד בשם "בזהות שאולה", על ילדותי כבת דור שני, בחברה צברית.

עוסקת בחמש השנים האחרונות, במסגרת התכנית "מדור לדור", וכן במסגרת, "זיכרון בסלון" בסיפור המשפחתי אודות השואה.

במסגרת בתי הספר במקום מגוריה, עוסקת בסיפור השואה תוך כדי שימוש באמנות כאמצעי ביטוי של הילדים וחינוך לסובלנות וקבלת האחר. כמו כן מעורבת בפעילות הנצחה ושימור היהדות בעיר חלם (עיר הולדת אמה).

חוקרת את תולדות משפחת אביה בניסיון למצוא עדויות נוספות לפעילות התיאטרלית של סבה אשר הקים תיאטרון ביידיש באופטוב שבפולין.

פעילות ציבורית: במסגרת "עמיתי שפיגל" תשתלב בפעילות סביב נושא השואה בפן האמנותי.

ד"ר רוני מיקל-אריאלי

ד"ר רוני מיקל-אריאלי כתבה את עבודת הדוקטורט בחוג להיסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, בהנחייתם של פרופ' לואיז בית-לחם ופרופ' עמוס גולדברג. עבודת הדוקטור שלה עוסקת בתצורות התרבותיות והשיחניות של זיכרון השואה בדרום אפריקה בזמן האפרטהייד ובתקופת המעבר מאפרטהייד לדמוקרטיה. ד"ר מיקל-אריאלי הייתה עמיתת מחקר במרכז לחקר השואה במכון להיסטוריה בת זמננו במינכן ביולי 2019, ופוסט דוקטורנטית בקבוצת המחקר 'אני הוא- קבוצת מחקר בין תחומית בחקר האמפתייה בהיסטוריה, בחברה ובתרבות', במרכז מנדל סכוליון, באוניברסיטה העברית בירושלים במהלך 2018-2019. כמו כן, היא שמשה מרצה מן החוץ בתוכנית ליישוב וניהול סכסוכים באוניברסיטת בן גוריון בנגב בשנת 2019.

מבחר פרסומיה של ד"ר מיקל-אריאלי:

"Between Apartheid, the Holocaust and the Nakba: Archbishop Desmond Tutu's Pilgrimage to Israel-Palestine (1989) and the Emergence of Political Protest," in *Journal of Genocide Research* (2019).

"Ahmed Kathrada in Post-War Europe: Holocaust Memory and Apartheid South Africa (1951-1952)," *African Identities*, 17(1): 2019, 1-17.

"Reading the Diary of Anne Frank on Robben Island: On the role of Holocaust Memory in Ahmed Kathrada's Struggle against Apartheid," *Journal of Jewish Identities*, 12(2): 2019, 175-195

כמו כן, ספר פרי עטה, המבוסס על עבודת הדוקטור שלה עתיד להתפרסם בסדרת "פרספקטיבות חדשות בהיסטוריה היהודית המודרנית" בהוצאת דה גרויטר, תחת הכותרת "Remembering the Holocaust in Apartheid South Africa".

מחקר: בימים אלה, ד"ר מיקל-אריאלי היא עמיתת מחקר במרכז ג'ק, ג'וזף ומורטון מנדל ללימודי שואה מתקדמים במוזיאון השואה האמריקאי. מחקרה הנוכחי עוסק בבחינת התצורות השיחניות והתרבותיות של זיכרון גירוש הפליטים היהודים על ידי שלטונות המנדט הבריטי למחנה כליאה במאוריציוס, במהלך תשעת העשורים האחרונים. פרויקט זה עוסק במפגש המרתק בין ההיסטוריה של השואה, ההיסטוריה של ישראל/פלסטין וההיסטוריה של הקולוניאליזם הבריטי במזרח התיכון ובאוקיינוס ההודי במהלך מלחמת העולם השנייה.

ד"ר ניר מן

ד"ר ניר מן הנו היסטוריון העורך את כתב העת האקדמי **עלי זית וחרב** היוצא מטעם המרכז לחקר כוח המגן מייסודו של ישראל גלילי. כתב העת ממוקד בליבון סוגיות היסטוריות בתולדות כוח המגן העברי – 'השומר', ארגון 'ההגנה' ומחתרות 'הפורשים', ההעפלה לארץ ישראל, התגייסות היישוב העברי לצבא הבריטי, ההתיישבות האסטרטגית, המערכה לעצמאות, קרבות מלחמת הקוממיות, גיבוש תפיסת הביטחון הלאומי וסוגיות מתחום החברה, הספרות והאמנות במרחב הביטחוני.

במחקריו עוסק ד"ר מן בהקמת התשתית של המערכת השלטונית במדינת ישראל – מוסד הנשיאות, הכנסת, הממשלה והמטה הכללי (המטכ"ל) של צה"ל. פרק מרכזי בפעילותו המדעית מיוחד לחקר תולדות העיר תל-אביב בכלל, ועברו של מתחם הקריה בפרט. עבודת הדוקטור, שכתב בהנחיית פרופ' גיודי באומל-שוורץ באוניברסיטת בר-אילן, עסקה בנושא: **ההתפתחות ההיסטורית של הקריה בתל-אביב בשנים 1948–1955**. למחקר זה הייתה השפעה ממשית על הבניית סיפר התייעוד של הקהילה הטמפלרית במרכז המבקרים שרונה-הקריה בתל-אביב.

ד"ר מן כתב ספרי מחקר העוסקים בתולדות שרונה, תולדות הקריה, ותולדות מחנה המטכ"ל.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקר ד"ר מן את חלקו של ד"ר משה סנה באסטרטגיית ההעפלה בשנת 1947.

בוריס מפציר

בוריס מפציר הנו יליד ריגה, לטביה. בשנת 1970 נאסר על ידי ק.ג.ב. ונידון לשנה מאסר באשמת פעילות ציונית. עלה בשנת 1971. בוגר המחזור הראשון של החוג לקולנוע והטלוויזיה באוניברסיטה ת"א.

במשך שנים עבד כמפיק בשירות הסרטים הישראלי. בשנים 1994 – 1999 היה מנהל השירות. ב-2009 הקים ועד 2014 ניהל המחלקה לקולנוע תיעודי במרכז אקדמי ויצו חיפה.

תפקידי ניהול: מנהל אגף לתרבות ואמנות – מש' החינוך והתרבות (1998 – 1999). ראש משלחת (1999). מנהל כללי של המשרד לקליטת העלייה הסוכנות היהודית ברוסיה, בלארוס וארצות הבלטיות (2003 – 2005). מנהל פרויקט יד ושם לאיתור שמות היהודים שנרצחו בשואה בשטחי ברית המועצות (2006 – 2012).

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" הוא ימשיך את עבודתו מהשנים אחרונות שבהן הוא עוסק בלעדית בפרויקט דוקומנטרי על השואה בשטחי ברית המועצות. הפרויקט כולל 9 סרטים.

ד"ר תרצה מרקוביץ'

ד"ר תרצה מרקוביץ' עובדת כמורה, כספרנית וכמדריכה מטעם משרד החינוך. לימדה ומלמדת מגוון מקצועות בהם היסטוריה, אוריינות ויהדות.

למדה לתואר ראשון בחינוך במכללה ירושלים, לתואר שני בהיסטוריה של עם ישראל בטורו קולג', לתואר שני ושלישי בתולדות ישראל באוניברסיטת בר אילן. עבודת הדוקטורט שלה בנושא: **עיצוב זיכרון החיים היהודיים בספרי זיכרונות של ניצולות שואה אורתודוקסיות בישראל (2018)**. הדוקטורט מוכיח שכתבת הזיכרונות הושפעה באופן מכריע ממגדרן של הכותבות ומהשתייכותן הדתית.

שותפה במחקר עבור המכון להוראת השואה במכללה ירושלים ומעבירה הרצאות בנושאי יהדות וקיום מצוות בתקופת השואה לתלמידים, לבני נוער ולמבוגרים.

מחקר: תרצה מרקוביץ' מצטרפת למסלול הפוסט-דוקטורט בפורום "עמיתי שפיגל". בשלב ראשון היא תכתוב מספר מאמרים המבוססים על עבודת הדוקטור שלה.

טילי משה

טילי משה סיימה תואר שני בהיסטוריה כללית באוניברסיטת חיפה עם התמחות בנושא עליית הנאצים לשלטון ושנות הרדיפות, 1933-1939. היא בעלת תעודת הוראה להיסטוריה באוניברסיטת חיפה.

היא הדריכה במכון ללימודי השואה ע"ש חדרוה אייבשיץ בחיפה. היא מלמדת בתכנית לקידום נוער – היל"ה (תוכנית השלמת יסוד ולימודי השכלה) ומכינה שם תלמידים לבחינה של 12 שנות לימוד בהיסטוריה עם דגש על צמיחת הלאומיות באירופה ועל הציונות.

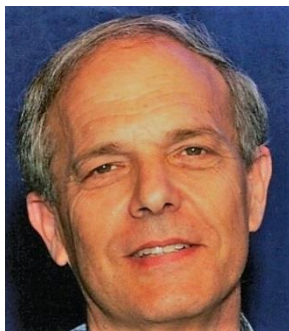
במסגרת יום השואה הבינלאומי הדריכה בבית אבות "פסגה אחוזה" בחיפה והעבירה הרצאה בנושא מאנטישמיות לשואה.

היא כותבת עבודת מ"א בחוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטת חיפה בנושא עבודות כפייה ברגאט שברומניה בשנים 1941-1945.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת טילי משה את נושא עבודת כפייה ברגאט שברומניה בשנים 1941-1945.

ד"ר עמוס בלובשטיין נבו

ד"ר עמוס בלובשטיין נבו הוא עיתונאי, היסטוריון, מרצה וחוקר תקשורת בבית-הספר לתקשורת באוניברסיטת אריאל. את התואר הראשון בגיאוגרפיה ובהיסטוריה עשה באוניברסיטה העברית, את התואר השני בהיסטוריה של עם ישראל סיים באוניברסיטת תל-אביב, ואת הדוקטורט קיבל באוניברסיטת בר-אילן.

אל עולם האקדמיה הוא מביא איתו ניסיון מקצועי עשיר בן למעלה מ-40 שנה בתקשורת: הוא היה תסריטאי ועורך **בערוץ 1**; כתב, ערך ומגיש מבזקי חדשות **בגלי-צה"ל**, ובמקביל חבר בוועדת המיון והקבלה של התחנה ומדריך בקורס הכתבים היוקרתי שלה; כתב בכיר במוסף השבועי "7 ימים" ו"המוסף לשבת" של **ידיעות אחרונות** ועורך חדשות בעיתון. הוא התמחה בעיקר בכתיבת צבע, בכתיבה מגזינית ובחקירות עיתונאיות, ועל עבודותיו זכה במהלך השנים בפרסים.

במקביל לעבודתו האקדמית מכהן עמוס נבו בתור דיין בבית הדין לאתיקה של מועצת העיתונות. הוא לימד תקשורת באוניברסיטת תל-אביב, באוניברסיטת בר-אילן ובמכללת עמק יזרעאל.

אל נושא השואה התוודע, בין השאר, דרך סיפורים עיתונאיים שפרסם במהלך השנים על הקאפואים; על אהבות בלתי נתפסות בין אסירות יהודיות לשומריהן הנאצים במחנות; על קליטתם של ניצולי השואה בארץ; על איתורם בפולין של עדים שהכירו את דמיאניוק ועוד.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקר ד"ר נבו את מעורבותם של כלי התקשורת בקליטתם ובשיקומם של ניצולי השואה בארץ; את ההשפעות של השואה על עולמם המקצועי של עורכי העיתונים והכתבים בישראל; את השתקפות עולמם של היהודים בשואה בספרי ההלכה, ועוד.

ד"ר אילה נדיבי

ד"ר אילה נדיבי עבדה בהוראת היסטוריה ואזרחות, בעיקר בחטיבה העליונה, ובהדרכת מורים. במקביל למדה באוניברסיטת חיפה בחוגים להיסטוריה של עם ישראל, ספרות עברית ולימודי א"י. נושא עבודת הדוקטורט שלה היה **"המשרד הארצישראלי בבודפשט: פעולותיו בתחום ההצלה בשנים 1943-1945 ואופן עיצובן בזיכרון הקולקטיבי"** (2009).

מזה כעשור עובדת במכללה-ירושלים במכון לחקר וללימודי השואה, ועוסקת במגוון נושאים הקשורים בשואה והטמעתה במערכת החינוך, כגון כתיבת ספרי חידון ושאלות בנושא ייעודי עבור חידון-השואה, המתקיים מטעם החינוך הממלכתי-דתי אחת לשנתיים, ועוד. כן שותפה במחקר בנושאים שונים, לרוב בהיבט ההונגרי, כגון בפרויקט על מבואות בספרים של רבנים המהווים מסמך היסטורי אודות השואה, וכן יומנים וספרי זיכרונות.

פרסמה מאמרים שונים ואת הספר **"בין קראוס לקסטנר- המאבק על הצלת יהודי הונגריה"** (2014), ואת הספר **"פתח ההצלה בטנג'יר"** (2017), אותו כתבה עם הגב' אסתר פרבשטיין.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" תחקור את תכנית ההצלה המוכרת בשם "רכבת קסטנר", שכן רב בה הנעלם. בין השאלות שאמורות להיחקר: כיצד נולדה התוכנית, ומה היה יעדה האמיתי ותנאי יציאתה? מה התרחש בשלושת הימים שהרכבת נעצרה בגבול הונגריה אוסטריה? מה היה מסלול נסיעתה בסלובקיה ועד ברגן בלזן ומדוע? מי היו הגורמים שנאבקו על שחרור הנוסעים מברגן בלזן, והאמנם לא שולם כסף עבור שחרורם? ועוד.

רמי נוידרפר

רמי נוידרפר הוא היסטוריון, דוקטורנט בבית הספר ללימודי היהדות אוניברסיטת תל אביב. הוא כותב דוקטורט בנושא "חיי הפנים בקהילה היהודית בגטו קובנה" בהנחיית פרופסור חווי דרייפוס, הדוקטורט עוסק בשאלות כגון: באיזו מידה יכלו תושבי גטו קובנה להיחשב כקהילה, מה היה אופי חיי הפנים בגטו, מה היו הגורמים לתחושת הסולידריות הגבוהה יחסית בגטו, ומדוע שרד גטו קובנה עד חודש יולי 1944, חודשים רבים אחרי שכל הגטאות האחרים במרחב הרייכסקומיסריאט אוסטלנד חוסלו ורוב תושביהם נרצחו.

עבודת המאסטר שלו בנושא: "המשטרה היהודית בגטו קובנה - אורות וצללים" הינה מונוגרפיה מפורטת על פעולותיה של המשטרה היהודית בגטו קובנה, נושא שלא נחקר עד כה. העבודה זכתה בשנת 2016 בפרס גולדהירש של אוניברסיטת בן גוריון בנגב על עבודת מחקר מצטיינת בתחום חקר השואה והתקומה.

בעברו עסק רמי במחקר ופיתוח בתחום התקשורת הדיגיטלית בצה"ל ובחברות הייטק שונות. הוא בעל תואר B.Sc בהנסת אלקטרוניקה, ו MBA במערכות מידע. בשנת 2018 הצליח להגשים חלום בעקבות גילוי בתחום המחקר שלו – "קונצרט שכולו תכלת" – שחזור של קונצרט ציוני של שירים עבריים שהתקיים בגטו קובנה בכ"ז בתמוז תש"ג. הקונצרט התקיים ויד בשם וסרט תיעודי על הנשוא שודר ביום השואה ב2019.

מחקר: במסגרת תוכנית "עמיתי שפיגל" יעסוק רמי נוידרפר בנושא הדוקטורט שלו ובמיוחד השוואת חיי הפנים בגטו קובנה לחיים בגטאות אחרים תוך התחשבות בפרמטרים כגון: אופי המועצה היהודית אופי המשטרה, אופי המרחב הגאוגרפי של הגטו והסולידריות הפנימית בין תושבי הגטו.

מאיר נחשון

מאיר נחשון נולד בבודפשט, הונגריה אחרי מלחמת העולם השנייה, להורים שרידי השואה שנולדו במזרח הונגריה קרוב לגבול צ'כוסלובקיה דאז, אוקראינה של היום. הוא עלה ארצה עם משפחתו בשנת 1963. מדבר, קורא, כותב הונגרית ברמת שפת אם. לאחר מסגרת עליית הנוער בקיבוץ בית השיטה התגייס לצה"ל ושירת בשרות חובה, לאחר מכן ארבע שנים בשרות קבע, מתוכן כשנתיים בשרות בטחוני באירופה.

נחשון למד בטכניון בפקולטה להנדסת תעשייה וניהול וסיים בהצטיינות. במקביל ללימודיו עבד במשרה מלאה במערכת הביטחון. במהלך הקריירה האזרחית עסק בעיקר בניהול בחברות גדולות (סולל בונה, אפריקה ישראל), בעיקר בתחום הכספים, השיווק, הייזמות וכן כמנהל כללי במשך קרוב לשני עשורים. לאחר מכן היה אחד מבעלי חברת התוכנה שמתמחה בענף הנדל"ן - ב.מ.ב.י מערכות תוכנה בע"מ שפעלה באמצע שנות ה-2000 ב-17 מדינות בעולם. אז גם החל לכתוב ספרים.

משנת 2018 עוסק מאיר הן בהמשך כתיבה, אך בעיקר בתיעוד יהדות הונגריה על כל פניה וגווניה בוויקיפדיה העברית. מספר הערכים שכתב מתקרב כבר ל-2000, רובם בנושאי יהדות ויהודי הונגריה (סופרים, עיתונאים, אמנים, רופאים, עורכי דין ושופטים, מדענים, אנשי עסקים, מוסדות ואירגונים, רבנים, יישובים, אירגונים יהודיים, שואת יהודי הונגריה, בתי קברות, בתי כנסת, תיאטראות ומוסדות תרבות שקשורים כולם בצורה כזאת או אחרת ביהדות המפאורת הזו מחד גיסא, שהוציאה מתוכה הן את תיאודור הרצל והן את מקס נורדאו, והמתבוללת מאוד מאידך גיסא עד לשואה ממש, וגם לאחריה.

מטרתו לתת לקורא הישראלי תמונה מושלמת ככל האפשר וייחודית בהיקפה העצום על יהדות זו. משימה זו תימשך עוד כ-3-4 שנים נוספות ותסתיים בקרוב ל-4000 ערכים בנושא. היקף תיעוד שאין לה אח ורע בוויקיפדיה העברית.

אליוט נידם-אורביטו

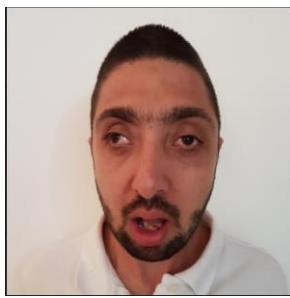
אליוט נידם-אורביטו הנו ראש מדור קשרי מחקר ועוזר אקדמי לראש המכון הבינלאומי לחקר השואה ביד ושם. הוא דוקטורנט באוניברסיטת תל אביב בחוג להיסטוריה של עם ישראל. נושא מחקרו: "מאחורי הקירות שלהם: הסתרת יהודים על ידי אנשי כמורה קתולים במנזרים ובמוסדות דת אחרים בצרפת בתקופת השואה." הוא בעל תואר שני מהאוניברסיטה העברית בירושלים, בלימודי היסטוריה יהודית בת-זמננו התמקדות בשואה. בנוסף יש לו תואר שני בלימודי דת ותואר ראשון בסוציולוגיה ועבודה סוציאלית מאוניברסיטאות בארה"ב. הוא היה חוקר אורח במרכז ג'ק, ג'וזף ומורטון מנדל ללימודי שואה מתקדמים בשנת 2018 במוזיאון השואה בושינגטון.

בין מאמריו, "The Help Given to Jews in Convents in France during the Holocaust: Introduction to the Topic" in *Zagłada Żydów. Studia i Materiały* (2016); "Jewish Rescue by a French Capuchin" in *Yad Vashem Studies* (2014) והוא הציג את הנושא בכנסים רבים, בארץ ובחו"ל.

נידם-אורביטו שותף בפרויקטים מחקריים שונים של מכון המחקר וארכיון יד ושם. ביניהם: פרויקט ילדים (קרן הזיכרון לתרבות יהודית) 1999-2003; חסידי אומות העולם בצרפת ובלגיה (פרויקט קרן פורד) 2006-2010; הסתרת יהודים במנזרים (קתדרת קופר) 2011-2014; איסוף חומרים ארכיוניים ממוסדות דת, 2012-ואילך.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" הוא ימשיך לחקור את נושא הסתרת יהודים על ידי אנשי כמורה קתולים בצרפת בתקופת השואה.

שי סבן

שי סבן הינו יליד חיפה, בין השנים 2011-2013 בוגר שירות לאומי בארכיון בית לוחמי הגטאות. בשנים 2013-2017 למד לתואר ראשון רב תחומי במדעי המדינה ובלימודי השואה באוניברסיטת בר אילן. התמחותו עסקה בתקופת השואה. בין השנים 2017-2019 למד לתואר שני בחוג להיסטוריה של עם ישראל במסלול המחקרי באוניברסיטת תל אביב.

כותב עבודת תזה בהנחייתה של פרופסור חווי דרייפוס, התזה עוסקת ובוחנת את המוסדות הפרה רפואיים שהיו בגטו לודז' שכללו בין השאר בתי מרקחת, מרפאות ותחנות לעזרה ראשונה. כיום לומד לתעודת הוראה בהיסטוריה באוניברסיטת תל אביב בחוג לחינוך.

לאחר סיום התזה, הוא מתכנן להמשיך ולעסוק בחקר השואה ובהיבטי הרפואה הקשורים לשואה.

מחקר:

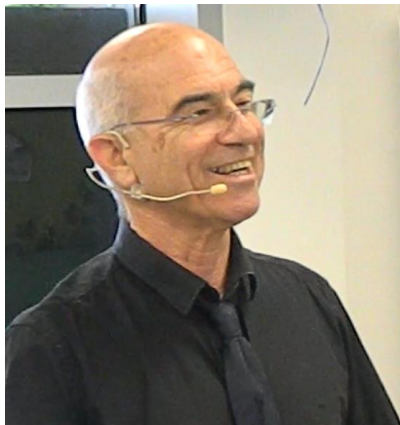
במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" שי סבן ימשיך בחקר הרפואה בשואה על כלל היבטיה השונים, יש להדגיש שאין הכוונה תהיה לגטו ספציפי אלא לרפואה היהודית אשר הייתה בכלל הגטאות.

גל סגל

גל סגל הנו מורה לספרות ואזרחות בעל תעודת הוראה מסמינר הקיבוצים ובית ברל. בעל תואר ראשון במדעי החברה והרוח מהאוניברסיטה הפתוחה, ותואר שני במדיניות ציבורית מאוניברסיטת ת"א. חבר הנהלת האיגוד העולמי של יוצאי ווהלין. מדריך פולין (בוגר הקורס של מכון "שם עולם"). בעברי שימשתי כדוברו של ח"כ יוסף טומי לפיד וכדוברן של עיריות יהוד-מונסון וכפר סבא וכן עוזר פרלמנטרי בכנסת. מחבר הספרים: "ברוך הבא ילד" (הוצאת הקיבוץ המאוחד 2010), "הערת מעקב" (הוצאת "אורי" 2021) ו- "איך מדינה נולדת"- ספר ילדים (הוצאת עשן 2024) חוקר כיום באופן עצמאי את "ילקוטי ווהלין" - אוסף עדויות וזיכרונות שיוצא באופן רציף מאז 1945 ועד ימינו.

פרופ' אריה סובר

פרופ' אריה סובר מלמד בחוג לתקשורת באוניברסיטה הפתוחה, הוא מתמקד בחקר ההומור והצחוק. הוא פרסם בנושא זה חמישה ספרים בעברית ובאנגלית והשישי "**ההומור היהודי**", בדרך. הוא סיים את לימודיו לתואר ראשון ושני בחוג לתיאטרון ובחוק לקולנוע וטלוויזיה באוניברסיטת תל-אביב שם גם לימד. בזכות מלגה מממשלת צרפת, כתב את עבודת הדוקטורט בחקר ההומור והצחוק באוניברסיטת פריז **VIII**, כמו כן למד בבית הספר הלאומי לקרקס בפריז.

הוא מייסד ועורך את כתב העת הבינלאומי בחקר ההומור, *Israeli Journal of Humor Research*, מייסד ועורך את כתב העת המדעי **הומור מקוון**, כתב העת העברי הראשון והיחיד בחקר ההומור, מייסד ויו"ר האגודה הישראלית לחקר ההומור. בנוסף, הוא מרצה בפני גופים וארגונים בנושא ההומור והצחוק.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מבקש פרופ' סובר לחקור היבטים שונים של נושא ההומור בשואה.

גיל פארן

גיל פארן בוגר תואר שני במנהל ציבורי באוני' בר אילן. שירת בצבא ההגנה לישראל במשך 25 שנה. במהלך מסע בפולין במסגרת "עדים במדים" (נוב' 2005) החליט להיות מדריך משלחות בפולין. הוא הגשים זאת ב-2009 לאחר השלמת קורס מדריכי משלחות נוער לפולין ומאז הוביל עשרות משלחות-נוער ומבוגרים, ברחבי פולין. גיל הוא דור שלישי לשואה ודור שני למדריכי פולין (אימו רות פרבמן היא מוותיקי המדריכים הפעילים כיום).

בשנת 2010 החל בשורה של מחקרים העוסקים בהנצחת קורבנות השואה. המחקר הראשון- "קורבנות קבר האחים בב'זשצ'ה- הקורבנות הראשונים של צעדות המוות מאושוויץ" עסק בזיהוי הקורבנות, רובם יהודים, שנקברו בעיירה. המחקר הוביל להקמת מצבה חדשה, עם פרטי הקורבנות, שנחשפה ביולי 2012. מאז פועל רבות בנושא ההנצחה, יחד עם שותפים ברחבי פולין, פעילות המביאה להצבת מצבות מעל קברי אחים יהודים ברחבי המדינה. הרצון להעניק פנים ושמות לקורבנות הוביל אותו ליצור את הפעלת חדר המזוודות באושוויץ במסגרתה יכולים המבקרים לקבל מידע אישי ומשפחתי על כ-20 מבעלי המזוודות המצויות בחדר התצוגה בבלוק 5 באושוויץ.

מזה מספר שנים עומד בראש ועד מדריכי המשלחות לפולין ומשמש כיו"ר נבחר של עמותת מדריכי המשלחות לפולין ומנחילי זיכרון השואה. פועל רבות לקידום שיתוף פעולה וקירוב לבבות בין ישראלים לפולנים, תוך שימור זיכרון העבר. בשנת 2018, במסגרת אירועי 100 שנה לעצמאות פולין, זכה באות "שגריר של רצון טוב" מטעם המכון הפולני בישראל על תורמתו לדיאלוג הפולני-ישראלי.

פעילות מחקר וציבור: במסגרת פעילותו בפורום "עמיתי שפיגל" ימשיך גיל פארן לעסוק בגילוי פרטים על קורבנות השואה בפולין והנצחתם.

אורית ארגמן פדידא

אורית ארגמן פדידא הינה דוקטורנטית במחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו באוניברסיטת בר אילן הכותבת על 'עיתונות האופנה בעשור הראשון של מדינת ישראל', בהנחיית פרופ' ג'ודי באומל-שוורץ ופרופ' יחיאל לימור.

משמשת כיועצת תדמית וסטיילינג, מלווה ביעוץ אישי, סדנאות והרצאות, ובעלת בלוג אופנה.

בוגרת תואר ראשון בתקשורת וניהול מהמכללה למנהל ותואר שני מהמחלקה לתקשורת בבר אילן, ומתמקדת בחיבור בין תקשורת, אופנה והחברה הישראלית.

אורית נשואה לאבי ואמא לשלושה ילדים.

מחקר: במסגרת "עמיתי שפיגל" תעסוק בחקר היבטים שונים של אופנה ואנטישמיות, אופנה וניצולי שואה בארץ.

נעם פדרמן

נעם פדרמן הנו יליד תש"ל-1969. נשוי לאלישבע, אב לעשרה ילדים (ששלושה מהם נפצעו במלחמת חרבות ברזל ולמרות פציעתם חזרו לשרת במלחמה). בן לאב דוד ז"ל, מראשי ההנהגה העולמית של בית"ר ולוחם אצ"ל, ולריינה אווה ז"ל, משוררת מצליחה בארגנטינה, שוויתרה על הקריירה למען עליה למדינת ישראל.

תושב חוות פדרמן, קרית ארבע- חברון. תואר שני המחלקה לתולדות ישראל, אוניברסיטת בר אילן. תואר ראשון במשפטים אוניברסיטת מנצ'סטר בריטניה. תואר ראשון בחינוך מכללת הרצוג. בוגר קורס מדריכי טיולים בחו"ל מטעם אוניברסיטת חיפה. בוגר קורס הוראת השואה מכללת הרצוג. בוגר קורס ניהול עמותות מכללת לנדר. בוגר קורס מדריכים בפולין אוניברסיטת חיפה בשיתוף מוזיאון לוחמי הגטאות.

מחקר: עסק בחקר המשפחתיות לעומת המחוייבות למלחמה בבריטים, של גולי המחתרות באפריקה, בתקופת המנדט הבריטי, בהנחיית פרופ' ג'ודי באומל-שוורץ.

ד"ר ברוך פורמן

ד"ר ברוך פורמן הנו בעל תואר ראשון מהאוניברסיטה העברית בירושלים בחוגים למקרא ולהיסטוריה של עם ישראל. את התואר השני למד באוניברסיטת תל-אביב בחוג לתולדות ישראל, שם כתב על "ממלכת יהודה לאחר חורבן ממלכת ישראל". את התואר השלישי כתב ד"ר פורמן באוניברסיטת בר-אילן אצל פרופ' ג'ודי באומל-שוורץ בנושא "ההתאגדות לתרבות גופנית הפועל ומעורבותה בקליטת העלייה בשנים 1945-1960".

ד"ר פורמן יצא לפנסיה ממערכת ההשכלה הגבוהה. הוא עוסק גם בנושאים הקשורים לכושר קרבי. בשנת 2016 יצא לאור הספר "שבעה עשורים של כושר קרבי היסטוריה של מערך הכושר הקרבי בצה"ל" בהוצאת צבא ההגנה לישראל. ספר זה ניתן כשי לכל בוגר של קורס מדריכי אימון גופני או קציני אימון גופני. בספר זה כתב ד"ר פורמן את הפרק הראשון: "ההכנה לקרב בתקופת המנדט הבריטי".

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק ד"ר פורמן במחקרים הבאים:

- 1) "תכנית הלימודים בחינוך הגופני בשנים 1939-1948 כמרכיב בהכשרתם של הלוחמים לקרב".
- 2) "ספורט מגדרי במחנות שארית הפליטה".
- 3) "אירגוני הספורט ופעילותם בקרב העולים לארץ בשנים כולל ניצולי השואה 1945-1960".
- 4) "היידה יפו" – עלייתה, ירידתה, והקמתה מחדש של קבוצת העלייה מבולגריה – מכבי יפו".

חיים פישגרונד

חיים פישגרונד הוא יליד שטראובינג שבגרמניה ב-1947 להורים שורדי שואה. משפחתו עלתה ארצה ב-1950 ועברו לארה"ב ב-1958. למד לתואר ראשון בהיסטוריה ובחינוך בישיבה יוניברסיטי ותואר שני ב City University of New York. עלה ארצה עם אשתו ובנו ב-1974 ובארץ נולדו להם שני ילדים נוספים. היום הם סבים לשישה נכדים.

בשנותיו הראשונות בארץ, 1974 - 1980, לימד היסטוריה ותנ"ך במסגרות שונות הן פורמליות ובלתי פורמליות. בין היתר בתקופה זו הייתי מנחה ועזרתי לפתח חומרי לימוד בנושא השואה במכון משואה. בין 1980 - 1983 היה שליח של הסוכנות היהודית בקייפטאון דרום אפריקה. עם שובו ארצה הצטרף לצוות בית הספר התיכון האמריקני Alexander Muss High School in Israel ובמקביל שימש כמורה וניהל פרויקט לעולים דוברי אנגלית בתיכון מוסינזון בהוד השרון עד שנת 1993.

במסגרת עבודתו הדריך קבוצות רבות של בני נוער ומבוגרים, כולל השתלמויות מורים, בארץ, בצ'כיה ובפולין.

ב-2010 הצטרף לעמותת דורות ההמשך. במשך השנים השתתף במספר מסעות לפולין. פעיל בוועדת אירועים ובצוות הבמה ללימודי השואה באזור המרכז ובנתניה ומשמש כחבר בוועד המנהל של העמותה.

פעילות ציבורית: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" ימשיך את פעילותו הציבורית בנושא השואה, הן במסגרת עמותת דורות ההמשך והן במסגרות נוספות.

ד"ר עטרה פישר

ד"ר עטרה פישר סיימה תואר ראשון בחינוך מיוחד ומוזיקה באוניברסיטת בר אילן, ולימודי תרפיה במוזיקה במכללת דוד ילין. תואר שני בפדגוגיה, ותואר שני נוסף בתרפיה במוזיקה. התזה עסקה במקומה של המוזיקה ככלי להתמודדות בקרב ניצולים בזמן השואה ולאחריה וזכתה בפרס הקרן לחקר השואה והגבורה, מבית לוחמי הגטאות. את התואר השלישי כתבה במחלקה לתרפיה במוזיקה באוניברסיטת בר אילן, בנושא מקומה של המוזיקה בקשר שבין ניצולי שואה וילדיהם, מנקודת מבטם של בני הדור השני.

The role of music on Holocaust survivor offspring and how it מאמריה
The roles of music influenced their relationship with their parents &
amongst musician Holocaust survivors before, during, and after the
Holocaust פורסמו בכתב עת *Psychology of Music*. וכן פורסם מאמר
בגרמנית בכתב עת *Musiktherapeutische Umschau*.

ד"ר פישר מרצה בכנסים בארץ, ובכנסים בין-לאומיים בנושא תרפיה במוזיקה, מוזיקה וטראומה בדגש על השואה. כיום מרצה במכללות אפרתה, לוינסקי ובית רבקה.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מתכננת ד"ר פישר לחקור כיצד ניתן לשמר את זיכרון השואה באמצעים אומנותיים, בדגש על מוזיקה המתאימים לגילאי תיכון.

ד"ר רונית פישר

ד"ר רונית פישר הנה ילידת הארץ, בת להורים ניצולי שואה. מאז שנת 2010 היא מרצה באוניברסיטת חיפה, בתוכנית MA בחוג לתולדות עם ישראל, ומלמדת קורסים שונים בתחום השואה, היסטוריה וזיכרון.

מאז שנת 2013 ד"ר פישר עובדת כיועצת מומחית לתולדות יהודי רומניה – עבור הרשות לזכויות ניצולי שואה במשרד האוצר, וחוות דעתה ההיסטורית עומדת בבסיס ההרחבה שביצע משרד האוצר להיקפי זכויותיהם של ניצולי שואה רבים, בעת כהונתו של ח"כ יאיר לפיד כשר האוצר. בעברה מילאה ד"ר פישר תפקידי ניהול, מחקר והוראה רבים באקדמיה ומחוצה לה: היא לימדה קורסים על נשים ורפואה בשואה, במסגרת התוכנית ללימודי השואה במכללה האקדמית גליל מערבי, ריכזה את המרכז לחקר יהדות רומניה באוניברסיטה העברית, כיהנה כדיקן הסטודנטים במכללה האקדמית עמק יזרעאל (2006 - 2008) וכמנהלת החברה להגנת הטבע בחיפה והצפון (2004-2006).

פרסמה ספרים ומאמרים בנושא השואה עם דגש על שואת יהודי רומניה.

ד"ר רונית פישר השתתפה כמרצה והייתה שותפה לארגון של סדנאות חוקרים וכנסים בינלאומיים רבים בנושא השואה- בארץ, באירופה ובארה"ב.

מחקר: במסגרת פורום עמיתת שפיגל תמשיך ד"ר פישר בשני מחקרים חדשים: האחד: צ'רנוביץ בהתבוננות חברתית-אורבנית-היסטורית, והשני עוסק בסוגיות של זוגיות, אהבה ונישואין בשואה.

אלישע פלס

אלישע פלס למד תואר ראשון במכללת הרצוג, ותואר שני בתלמוד באוניברסיטת בר אילן. כעת הוא כותב את התואר השלישי שלו באוניברסיטת תל אביב בהנחייתם של פרופ' חוי דרייפוס ופרופ' מעוז כהנא. נושא הדיסרטציה שלו: "פסיקות הלכה במציאות משתנה- עגונות השואה כמקרה מבחן".

המחקר שלו עוסק בחקר ספרות השו"ת, ויומני בתי הדין שנכתבו אחרי השואה, העוסקים בנושא העגונות, ובוחן האם השואה הייתה גורם משמעותי בפסיקת ההלכה, והאם פוסקי ההלכה הושפעו בכתיבתם מהחוויות האישיות שהם עברו בזמן השואה.

מחקר: במסגרת פורום עמיתי שפיגל הוא יעסוק במחקר זה, ובהשפעתה של ההלכה הקשורה לעגונות השואה – על מקרי עגונות נוספים במאה ה-20.

ד"ר מרים פרבר

ד"ר מרים פרבר למדה לתואר ראשון כימיה ומתמטיקה באוניברסיטת בר אילן, המשיכה לתעודה במדע המידע מטעם אוניברסיטת שפילד וחזרה לבר אילן שם סיימה M.A בהיסטוריה כללית (בהצטיינות ופרס הרקטור על עבודת המסטר) . את הדוקטורט השלימה בבר אילן במחלקה ללימודי מידע.

בשנת 1985 הקימה את יחידת המידע (ראשונה באקדמיה בארץ) במכון וייצמן, ניהלה אותה ובמקביל שימשה כמרצה במחלקה ללימודי מידע בבר אילן עד לפרישתה בשנה"ל האחרונה.

מזה זמן רב מתעניינת בקורות יהדות הונגריה במיוחד בתקופת מלחמת עולם השנייה ועד היום. עם פרישתה רואה חשיבות לחקור לעומק את קורות הקהילה בשנים אלה.

מחקר: במסגרת פרויקט "עמיתי שפיגל" תחקור מרים פרבר את גורלם של הגברים היהודים שגויסו ליחידות של עבודות הכפייה במסגרת הצבא ההונגרי בשנות המלחמה.

יעל דביר פרי

יעל דביר פרי נולדה בישראל להורים שעלו בעליה החמישית מלודז' ומביאליסטוק והיו ממקימי תעשיית הטקסטיל בארץ. מרבית משפחתה נספתה בשואה. במשך שנים הייתה מעצבת גרפית במרכז לטכנולוגיה חינוכית בפיתוח לומדות (ובניהן אתר התכנים של מוזיאון טרזין), מרצה במכללה ויזמית של חברות בשוק הפרטי. בעלת תואר ראשון ושני בהצטיינות בביה"ס למדעי התרבות, מחקר התרבות באוניברסיטת תל-אביב. המחקר בתזה בתואר השני התמקד בחדשנים ובמאמצים הראשונים של טכנולוגיות ושירותים חדשים בתחום התקשורת והמחשוב בישראל.

חברת הנהלה בתיכון עתידים בחולון ומנהלת תחום פדגוגיה חדשנית שש שנתי כולל תכניות חקר והמרה מלאה לבגרות. יזמת מובילה של משרד החינוך ב"מהלך השקפה", מהלך ארצי מקיף לשיפור איכויות ההוראה והלמידה ולפיתוח תרבות מקצועית חדשה, מחוז ת"א. מובילה קהילת מורים יזמים במוסדות חינוך בתכנית "ילד זוכר ילד" המתמקדת באיסוף ותיעוד ילדים שנספו בשואה שלא תועדו עד כה במאגר הזיכרון הלאומי. התוכנית הוכרה להערכה חלופית ולחקר בבגרות בהיסטוריה במסגרות הממלכתי והממלכתי דתי, להכנה למסע לפולין לתלמידים במנהלת פולין, וכן לפעילות התפתחות אישית ומעורבות חברתית בבגרות החברתית. המיזם בתמיכת גף להוראת השואה ביד ושם, עמותת "דורות המשך" ו"בית להיות", מרכז חינוכי לטיפול תודעת השואה ולקחייה. מנחה השתלמויות מורים ליזמות ולפיתוח למידה משמעותית ופדגוגיה חדשנית ומנהלת משלחת לפולין במסלול חדשני בארץ.

פעילות ציבורית: במסגרת פורום "עמיתת שפיגל" תקדם את מפעל "ילד זוכר ילד" ומפעלים חינוכיים נוספים לזכר השואה.

ד"ר לאה פרייס

ד"ר לאה פרייס הנה ילידת ישראל. בוגרת החוגים לספרות עברית ולהיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטה העברית בירושלים ומוסמכת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה. כתבה את עבודת הדוקטור שלה במכון בהנחיית פרופ' דניאל בלטמן בנושא השפעת בעיית הפליטים על מרקם החיים היהודיים בעיר ורשה ובגטו בשנים 1939-1942. המחקר פורסם כספר באנגלית בהוצאת יד ושם בשנת 2015.

ד"ר פרייס עוסקת גם בחיי היומיום של יהודים במזרח אירופה בימי מלחמת העולם השנייה וכתביהם האישיים של היהודים בתקופת השואה. היא פרסמה יותר מ-25 מאמרים וסקירות בנושאים אלה וערכה עד כה 6 ספרים.

לאה פרייס עובדת ב"יד ושם" מאז 1995, בתחילה בבית הספר הבין-לאומי להוראת השואה כמדריכה ורכזת השתלמויות ולאחר מכן בצוות הפיתוח ההיסטורי של המוזיאון לתולדות השואה של "יד ושם", וכחוקרת במכון הבין-לאומי לחקר השואה. עמדה בראש הפרויקט המקוון של מיפוי וחקר אתרי רצח של יהודים בשטחים הכבושים של ברה"מ (באנגלית) וכן ערכה את הגרסה המקוונת בעברית לאנציקלופדיה של הגטאות של "יד ושם". כיום עורכת את מרכז הידע המקוון על השואה של יד ושם וממשיכה בעריכת ספרים מטעם הוצאת יד ושם.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר פרייס את "הוטל פולסקי, ברגן בלזן, והרשימה הפלשתינאית, יהודים פולנים בסבך המלכודת וההיחלצות".

ד"ר טליה פרקש

ד"ר טליה פרקש כתבה עבודת דוקטור העוסקת בקורות יהודי העיר טרנוב (Tarnów) שבמחוז קרקוב במלחמת העולם השנייה והשואה. המחקר, שנכתב בהנחיית פרופ' שרה בנדר באוניברסיטת חיפה, בוחן את השינויים המרכזיים שהתחוללו בחיי יהודי העיר, דפוסי התארגנותם ותגובותיהם לאורך שלבי הכיבוש הגרמני, מראשיתו ועד לחיסולה המלא של הקהילה. המחקר שם דגש על התהוותן של קבוצות שונות בחברה היהודית וביחסי הגומלין ביניהן.

שאלת היחסים החברתיים הפנים יהודיים בתקופת השואה העסיקה את טליה גם במאמרה: "עבודה והשמדה: מחנה העבודה בשדה התעופה של דמבלין – אירנה, נפת פולווי, מחוז לובלין, פולין 1942-1944", **דפים** כ"ח (2015), אשר התבסס על עבודת התזה שכתבה ובחן היבטים שונים בחיי אסירים יהודים במחנה עבודת כפייה ייחודי זה.

ד"ר טליה פרקש מלמדת קורסים בהיסטוריה של עם ישראל עם התמחות בשואה באוניברסיטה הפתוחה.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" ד"ר טליה פרקש עובדת על כתיבת שני מאמרים בנושאים שנבחנו בעבודת הדוקטור: האחד עוסק בהתפתחות המשטרה היהודית בטרנוב בשנים 1942-1943, והשני בהתפתחותה של מחתרת יהודית בעיר במהלך המחצית השנייה של 1942.

ד"ר רחל קולנדר

ד"ר רחל קולנדר הנה ילידת 1953. היא למדה את כל התארים שלה באוניברסיטת בר אילן, שם גם למדה לימודי תעודה בעיתונאות ותקשורת וכן בעריכת לשון. משנת 1975 היא מלמדת באוניברסיטת בר אילן, ומשנת 2000 גם במכללה בירושלים. היא מרבה להרצות בכנסים בינלאומיים באוניברסיטאות ארץ ובחול, ומרצה גם במוסדות חינוך שונים, ב"יד ושם", ובמכון בן צבי. ד"ר קולנדר גם לימדה במגמות מוסיקה באולפנה ובתיכון, הוראת פסנתר ותיאוריה בקונסרבטוריונים, והוראת מוסיקה במכללות "אורנים" ו"תלפיות".

ד"ר קולנדר שימשה כראש החוג למוסיקה במכללה בירושלים, כמזכירה וגזברית האיגוד הישראלי למוסיקה, כחברת הנהלת עמותת "רננות" – המכון למוסיקה יהודית, כחברת וועדת הביקורת של ארגון בוגרי בר-אילן, וכיו"ר ארגון יוצאי בוכניה. היא זכתה למלגות מקרן האקדמיה הלאומית למדעים, קרן "איהל", קרן "דהאן", חלקן עם ד"ר יעל שי.

בין פרסומיה: מאמרים בכתבי העת רבים ובספרים, חוברות וספרים בנושאי מוסיקה (כולל מוסיקה בשואה), יהדות, משפחה, ערכת הוראה העוסקת ב"יוצרים ויצירותיהם: השואה בראי האומנויות", והיא שימשה עורכת משותפת לספר Studies in Socio-Musical Sciences. היא הכינה שני סרטי DVD באיכות שידור, בשיתוף עם ד"ר יעל שי: הנשים בטקסי החתונה של יהודי אפגניסטאן ולוב.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר קולנדר "צלילים משם – יצירה מוסיקלית יהודית בשנים 1935-1950".

ד"ר מלכה קינסט

ד"ר מלכה קינסט סיימה תואר ראשון בחינוך בהצטיינות בתוכנית ההוראה של מדרשת הרובע במכללת אפרתה. היא סיימה לימודי תואר שני במחלקה למורשת ישראל באוניברסיטת אריאל, כמצטיינת דקן. במסגרת עבודת התזה חקרה את ייחודה של קבוצת "לעבר הירדן" - קיבוץ עליה של "בני עקיבא" בלודז' לאחר השואה.

עבודת הדוקטורט שלה, בהנחיית פרופ' יוסי גולדשטיין באוניברסיטת אריאל, נכתב בנושא: "במקום שאין אנשים: תרומתה ופעילותה של שרה שטרן קטן" (2023). העבודה עוסקת בתחומי עשייתה של שטרן קטן, מנהיגה ציונית דתית, על רקע התקופות ההיסטוריות בהן פעלה, התמורות שחלו בהן וחלקה בקידומן. בין השאר נחקרה פעילותה בתקופת השואה ואחריה, וכן כחברת כנסת מטעם המפד"ל ומנהיגת תנועת האישה הדתית- "אמונה". המחקר נכתב במסגרת מלגת "פרס מחקר" באוניברסיטת אריאל וזכה למלגת עידוד מטעם "יד ושם".

כיום, היא משמשת כמרצה בחוג לחינוך באוניברסיטת אריאל, ומנחה פדגוגית במסלול להוראת מדעי הרוח. בנוסף, מלמדת היסטוריה באולפנות ומעבירה הרצאות בתנ"ך והיסטוריה לקהלים מגוונים, כולל מבוגרים ונוער.

ד"ר בן-ציון קליבנסקי

ד"ר בן-ציון קליבנסקי בעל תואר ראשון ושני מאוניברסיטת תל-אביב בהנדסת חשמל ואלקטרוניקה ובעל תואר שלישי מאוניברסיטת תל-אביב בהיסטוריה של עם ישראל. עבודת הדוקטור שלו עסקה בישיבות הליטאיות במזרח אירופה בין שתי מלחמות העולם.

ד"ר קליבנסקי עוסק במחקר עצמאי על ההיסטוריה של יהודי ליטא ומלמד בתכנית תואר שני לזיכרון, מורשת ישראל וחינוך במכללת אפרתה על סוגיות בתולדות היהדות הליטאית.

ספר פרי עטו המבוסס על עבודת הדוקטור שלו יצא לאור בשנת 2014 בהוצאת מרכז זלמן שזר, בשם "כצור חלמיש: תור הזהב של הישיבות הליטאיות במזרח אירופה", ועתיד לראות אור בגרסה אנגלית ב-2020 בהוצאת אוניברסיטת אינדיאנה.

מחקר:

במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" מתכנן ד"ר קליבנסקי לעבד מחקר שהוא עורך על מנהלת בית היתומות בקובנה, אשר נרצחה בשואה עם תלמידותיה יחד בפורט ה-IX, לספר פרוזה תוך יצירת תמונת רקע היסטורית אמינה של ליטא היהודית בתקופת בין המלחמות.

ד"ר נדב קפלן

ד"ר נדב קפלן רכש תואר ראשון באוניברסיטת בר-אילן בכלכלה ובמנהל עסקים, תואר שני במדעי הניהול מהמכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס (MIT) ואת התואר השלישי באוניברסיטת חיפה.

את עבודת הדוקטורט שלו חיבר במסגרת על-חוגית רב-תחומית, בהדרכתו של פרופ' מעוז עזריהו. נושאה הוא: "גיבור שהושכח ואוחזר: ההנצחה המאוחרת של ראול ולנברג בשוודיה ובהונגריה".

בצד המשך פעילותו האקטיבית בעולם העסקים, מתמקד ד"ר קפלן במספר ערוצי מחקר מרכזיים סביב תחום לימודי הזיכרון (Memory Studies). הראשון, העמקת המחקר על תופעת ההנצחה המאוחרת (Belated Commemoration), שבה אירועים היסטוריים ואישי מופת "מושכחים/נמחקים" מהזיכרון הקולקטיבי. השני, העמקת המחקר הנוגע לשואה בהונגריה, ביניהם פרשת רצח ד"ר ישראל קסטנר (1957). ספר ומאמרים פרי עטו נמצאים בשלבים שונים של השלמה ופרסום בבימות אקדמיות.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מתעתד ד"ר קפלן לעסוק בנושא "יהודים מצילים יהודים" ואולי בקידום בעתיד של פורום הונגריה.

פרופ' יעל קציר

פרופ' יעל קציר היא בעלת דוקטורט בהיסטוריה של התקופה הצלבנית, מהאוניברסיטה העברית בירושלים. סרטיה עלו לשידור בטלוויזיה הישראלית ובעולם, השתתפו בפסטיבלים רבים בארץ ובחו"ל וזכו בפרסים בין-לאומיים בפסטיבלים באירופה ובארה"ב. קציר לימדה בחוג להיסטוריה באוניברסיטה העברית בירושלים ובחוג לקולנוע באוניברסיטת ת"א. הייתה ראש הצוות והמתכננת של הקורס ירושלים לדורותיה באוניברסיטה הפתוחה, עברו הופקו 6 סרטים על ירושלים שהוקרנו במשך יותר מעשור בטלוויזיה הלימודית. כהנה כראש החוג להיסטוריה במכללת בית ברל, לימדה במחלקה לקולנוע במכללת בית ברל במשך 12 שנים, ועמדה בראש הטלוויזיה הקהילתית שם. העלתה לשידור כלל ארצי 120 תוכניות בערוץ הקהילתי.

כתבה שני ספרים ומאמרים רבים בתחומי ההיסטוריה והקולנוע. בין סרטיה הבולטים: **הקוד האלבני** 2019, **אור בקצה המגף** סלנטו -, 1945-7, 2015, הוקרן בהודו - בפסטיבלים: במומבאי, ובניו דלהי. **עכשיו אני מספרת – סיפורה של הפרטיזנית ויטקה קובנר** – פרס ראשון בפסטיבל סרטי-נשים בניו יורק 2014. **כינורות במלחמה** (2012) פרס ראשון בפסטיבל הבינ"ל בפלרמו-אטליה, ופרס שני בפסטיבל היהודי בלוס-אנגלס. **להתיר את הקשר בין ברלין לת"א- 2010**, **(בסיוע אוניברסיטת בר אילן) קול באישה תפילה** (2009), (הוקרן 40 יעדים שונים בארה"ב). **שבעה על אימא** (2004) זכה ב-3 פרסים באירופה, **פלוגת יסמין** (2000) מקום ראשון פסטיבל Run-Rive ארה"ב, ובפרס שני בפסטיבל סרטי נשים בטורינו **בתים מהים** – סיפור המושבה האמריקאית ביפו 1993 **כנרת מחלונה של רחל** 1996 ועוד.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" היא עובדת על סרט העוסק בצנחנית שוריקה ברוורמן מהצנחנים הארץ-ישראלים במלה"ע השנייה: **לסבתא היה אקדח, 2020**

ד"ר נילי קרן

ד"ר נילי קרן הינה מרצה בסוגיות שונות העוסקות בתולדות השואה, בזיכרון השואה בישראל ובעולם ובייצוגים האמנותיים של השואה (קולנוע, תיאטרון, מוזיאונים, אנדרטאות וכו'). מומחיותה בתחום השואה וזיכרון השואה ידועה גם מחוץ לישראל והיא מעורבת בפרויקטים חשובים העוסקים בעיצוב זיכרון השואה באירופה (גרמניה, אוסטריה וכו').

ד"ר קרן שימשה כסגנית מנהל וראש החוג להיסטוריה במכללת סמינר הקיבוצים. בין השנים 2013-2016 שימשה כפרופסור במחלקה לשואה וג'נוסייד באוניברסיטת סטוקטון בניו ג'רסי, ארה"ב (Richard Stockton University, New Jersey).

כתבה ספרי לימוד בעברית ובאנגלית ועשרות מאמרים בעברית, אנגלית וגרמנית. באחרונה השלימה ד"ר קרן כתיבת ספר על זיכרון השואה בראי הדורות. ד"ר קרן משמשת כיועצת להיבטים פדגוגיים בנושאי השואה והזיכרון במסגרות שונות של חילופי נוער ישראלי-גרמני.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר קרן את שאלת עיצוב הזיכרון של השואה בעתיד הנראה לעין לאור השינויים הדמוגרפיים החלים באירופה, בארה"ב ובישראל (אוכלוסיות מהגרים, היעדרו של הדור של בני התקופה: שורדים, מחוללים, חסידי אומות העולם ואדישים).

עדי רובינשטיין

עדי רובינשטיין (1979, תל אביב) הוא עיתונאי וחוקר ספורט יהודי ב-14 השנה האחרונות. לאחר שהשלים תואר ראשון בהיסטוריה באוניברסיטת תל אביב, החל לחקור את הספורט היהודי עד לשנת 1948. במהלך עבודתו חשף את עולם הספורט היהודי בטוניסיה, בו שלטו היהודים עד לשואה. ערך ותירגם מאמרים וספרים הקשורים בהיסטוריה של הספורט היהודי אשר ראו אור בעברית בעשור האחרון. בשנת 2012 אצר את "משחק חייהם", תערוכה ראשונה מסוגה על ההיסטוריה של הספורט היהודי עד קום המדינה, בבית התפוצות בתל אביב.

בשנים האחרונות מצלם סדרת טלוויזיה העוסקת בהיסטוריה של הספורט היהודי בחמשת יבשות העולם ואף עומד להוציא בקרוב ספר על ההיסטוריה של העם היהודי בראי הספורט. מרבה להרצות בפני ספר תיכון וארגונים שונים על ניפוץ המיתוס של היהודי כחלש, וחושף פן חדש של יהודי שהתבטא מבעד למגרש הספורט.

החל משנת 2018 משמש כיועץ הקונגרס היהודי העולמי למלחמה באנטישמיות וגזענות בספורט, ואחראי על פעילות הנצחת הספורטאים היהודים באירועי הספורט הגדולים בעולם מול מועדוני הספורט המובילים. חבר מועצת אתנה-המועצה הציבורית לקידום ספורט הנשים בישראל בין השנים 2013-2015. אחראי פרויקט אמירים, באר שבע- בית הספר היסודי הראשון המשלב לימודי שוויון חברתי וספורט תוך שימת דגש על מאבק בגזענות.

מתגורר בתל אביב כל חייו, למעט תקופה קצרה בפריז, נשוי ואב לשניים.

מחקר: במסגרת העבודה המשותפת במכון, אני מתכוון לחקור את חיי הספורט בקהילות היהודיות שנקטעו במהלך מלחמת העולם השנייה ואת שליחתם אל מחנות הריכוז, של אנשי הספורט המובילים באירופה. כמו כן אמשך לחקור את ליגות האגרוף שהתקיימו במחנות העבודה הגדולים, ובהם נלחמו יהודים אלו באלו בהוראת הנאצים. הנושא הזה קיבל תאוצה בשנים האחרונות בניסיון למסמך את הקרבות ואני שותף לניסיון זה.

ד"ר שרה רוזן

ד"ר שרה רוזן הנה היסטוריונית העוסקת בתקופת השואה. היא בעלת תואר שני מהחוג לחינוך באוניברסיטת חיפה, וכתבה עבודת תזה בנושא "העדפותיהם של מורים בבחירת ההשתלמות המקצועית ובזיקה לתפיסתם את ההוראה כפרופסיה ובשלבי התפתחותם השונים", בנחיית ד"ר דבורה קלקין. למדה גם לתואר שני במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים וכתבה תזה בנושא "הישרדותם של היהודים בגטו שרגורוד בטרנסניסטריה" בהנחיית פרופ' דליה עופר. את עבודת הדוקטור כתבה באוניברסיטה העברית בירושלים בהנחיית פרופ' עופר בנושא "ציבור ויחיד, התארגנות ומשפחה, חייהם של היהודים בגטאות צפון טרנסניסטריה (מוגילב, שרדורוד, דז'ורין, מורפה וברשד) 1941-1944".

שימשה כמרצה במכללת גורדון בחיפה בין השנים 2008-1994 בהכשרת פרחי הוראה בנושא שילוב מחשב בהוראה ובתהליכי למידה. עסקה בהדרכה ובהשתלמויות מורים בבית הספר לעובדי הוראה בחיפה בנושאי שילוב ויישומי מחשב בהוראה. בשנים 2005 ועד היום עובדת כמראיינת ניצולי שואה מטעם המדור לעדויות של יד ושם. במקביל גם יועצת היסטורית למשרד המשפטים בעניין של ניצולי שואה.

במהלך עבודתה השתתפה בכנסים רבים בארץ ובחו"ל בתחום מחקריה, וכן פרסמה מאמרים העוסקים בגורל יהודי טרנסניסטריה בשואה. עבודת הדוקטור שלה יצאה כספר בהוצאת יד ושם בשנת 2019. יחד עם פרופ' דליה עופר היא עורכת מדעית ליומנו של לימפן קונשטאד מגטו דז'ורין בטרנסניסטריה שייצא לאור בהוצאת יד ושם. ד"ר רוזן שימשה גם כהיסטוריונית בסרטו של בוריס מפציר "מעבר לניסטרו" על יהודי טרנסניסטריה.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" חוקרת ד"ר רוזן את תולדות אפלדורן – אילניה: בית הילדים בהולנד להצלת ילדים מרומניה והבאתם לארץ ישראל, וכן את אירועי השואה ברומניה (ברגאט). היא גם עורכת מדעית ליומנו של אם ובת שגורשו מצ'רנוביץ לטרנסניסטריה ביולי 1942.

ד"ר פנינה רוזנברג

ד"ר פנינה רוזנברג הנה היסטוריונית של אמנות המתמחה באמנות השואה ובמורשתה התרבותית. מחקריה מתמקדים בנשים-אמניות בשואה, ברומנים גרפיים שנעשו בשואה ולאחר מכן ובקולנוע והשואה, נושאים עליהם היא מרצה בטכניון.

רוזנברג נולדה בחיפה, זמן מה לאחר שהוריה, שניהם ניצולי שואה, הגרו לישראל. את לימודי התואר הראשון (תורת הספרות הכללית, 1971) והשני (היסטוריה של אמנות, 1992) היא עשתה באוניברסיטת תל אביב. את מחקר הדוקטורט, העוסק באמנות וויזואלית במחנות בצרפת במלחה"ע השניה, היא עשתה באוניברסיטת חיפה (החוג להיסטוריה כללית, 1999). רוזנברג לימדה תרבות עברית ב"קולגיו בר אילן" ובאוניברסיטה הפדרלית בריו דה ז'נירו. היא הייתה אוצרת האמנות ב"בית לוחמי הגטאות" (1997-2009), ולימדה נושאים שונים הקשורים לאמנות ולמורשת השואה במכללת אורנים (1995-2016) ובמכללת עמק יזרעאל (1995-2017).

את מחקריה הציגה רוזנברג בכנסים בארץ ובעולם ופרסמה ספרים ומאמרים על נשים אמניות ומגדר בתקופת השואה, רומנים גרפיים שנעשו על ידי כלואי מחנות ובני הדור השני והשלישי, וכן על תיאטרון במחנות. היא העורכת האמנותית של כתב העת *Prism: Journal for Holocaust Educators* שרואה אור על ידי ישיבה יוניברסיטי, ניו יורק. היא גרושה ויש לה בן.

אודי רוטשילד

אודי רוטשילד יליד קיבוץ גבת 1980. מגיל 7 גדל בכרמיאל. בוגר הסטודיו למשחק בהנהלת ניסן נתיב בתל אביב. שיחק ב 15 השנה האחרונות בתיאטרון חיפה, תיאטרון הבימה, תיאטרון החאן (במשך 6 עונות) ובשנים האחרונות בתיאטרון הקאמרי. חי ביפו עם בת זוגו ובנו.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" מעוניין לקדם פרויקט העוסק בתמות העולות מתוך כ- 1500 מכתבים וכ- 500 ציורים השייכים למשפחת סבו ומתארים מ"תוך קרבי ההיסטוריה" את קורותיה של משפחה יהודית גרמנית מבוססת החל מ 1905 ועד להתאבדות הורי המשפחה ב 1940 בפרנקפורט. התמות קשורות ב"שלילת הגולה", "שתיקת" חלק מדור השואה, חוסר העניין של (חלק) מהדור השני, ו"ההתעוררות" של הדורות השלישי והרביעי לחקור את תולדות משפחתם. כמו כן השאלות העולות לגבי הערכים ש"הודחקו" במפגש עם הישראליות המתהווה.

פרופ' דניאל רייזר

פרופ' דניאל רייזר עומד בראש החוג למחשבת ישראל במכללת הרצוג. מחקריו עוסקים בתחום החסידות והגותה, יידיש חסידית, ובהגות דתית בשואה. לאחר לימודיו בחוג למחשבת ישראל באוניברסיטה העברית בירושלים (בכל שלושת התארים) הוא שימש פוסט-דוקטורנט במכון המחקר הבינלאומי לחקר השואה ביד ושם (2012) ולאחר מכן עמית מחקר פוסט-דוקטורט בוועידת התביעות (2013-2014). בשנת 2017 הוא פרסם את **רבי קלונימוס קלמיש שפירא: דרשות משנות הזעם** בשני כרכים (הוצאת האיגוד העולמי למדעי היהדות, יד ושם ומכללת הרצוג) וזכה בשנת 2018 בפרס יד-ושם עבור ספר זה. כמו כן פרסם מאמרים העוסקים בתיאולוגיה דתית בשואה בכתבי עת שונים בעברית, אנגלית ופולנית.

מחקר:

במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל", פרופ' דניאל רייזר מתעתד לחקור את הארכיון הפרטי של הרב יהודה לייב צימברג (חסיד סוכטשוב) מגטו ורשה, ארכיון המוחזק בידי המשפחה.

ד"ר יואל רפל

ד"ר יואל רפל הוא בעל תואר ראשון מאוניברסיטת בר אילן, תואר שני מהסמינר התיאולוגי היהודי בניו יורק ודוקטורט מאוניברסיטת בוסטון. במשך שנים היה עורך ומגיש תכניות בקול ישראל, מרצה במכללת בית ברל, במכון אבשלום, ובמרכז ללימודים גיאוגרפיים. הוא ערך את "מורשת דרך", כתב העת המקצועי של מורי הדרך בישראל, והקים וניהל את ארכיון אלי ויזל באוניברסיטת בוסטון.

ד"ר רפל כתב וערך ספרים רבים העוסקים במורשת היהודית ובהיסטוריה של ארץ ישראל, וכן כתב ופרסם חוברות ומאות מאמרים בכתבי-עת ועיתונים שונים. מחקרו הנוכחי בשיתוף ד"ר צוריאל ראשי מבית הספר לתקשורת) עוסק בכתיבתו העיתונאית של אלי ויזל על השואה בארבע שפות- עברית, יידיש, צרפתית ואנגלית. בשפות אלה פרסם ויזל יותר ממאתיים מאמרים שונים.

ד"ר רפל הוא עמית מחקר- אורח במכון הגרמני לחקר כתבי ויזל המשותף לאוניברסיטאות ברלין וטיבינגן. במשך שבע שנים הוא ערך את קובץ **משואה** ואת מהדורת כתביו של ויזל הכוללת, בין השאר, חמישה ספרים על השואה.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסק ד"ר רפל ב"כתיבתו העיתונאית בעברית של אלי ויזל (1948-1973) על השואה". נושא נוסף הוא גלגוליו של הספר "הלילה".

אריה שוהם

אריה (לאוניד) שוהם (שמלצמן) נולס בפינסק בילורוס ועלה לארץ דרך פולין בשנת 1957. הוא תושב פתח תקווה, והיום פנסיונר, נשוי, אב לילדים וסב לנכדים.

הוא למד הנדסאי חשמל באורט סינגלובסקי בתל-אביב. באוניברסיטת בר-אילן למד כלכלה, פילוסופיה כללית וגיאוגרפיה.

במשך שנים עבד בתעשייה הצבאית לישראל, במשרד מהנדסים יועצים, מפעל פקוד ובקרה חשמל, ולאחר מכן היה עצמאי בתחומים שונים, מדידות יעוץ ותכנון בתחום קרינה אלקטרומגנטית. בין השנים 1992 – 1997 שימש שליח עזרה הומניטארית ליהודי ברית המועצות לשעבר.

אריה שוהם הינו דור שני לניצולי שואה, פעיל בנושאי הנחלת זיכרון השואה, היסטוריה ואספנות.

ד"ר ליליאן שטיינר

ד"ר ליליאן שטיינר היא בוגרת אוניברסיטת בר-אילן. תואר ראשון בצרפתית וערבית, תואר שני בצרפתית ותואר שלישי בהצטיינות יתרה בספרות משווה. מרצה בכירה במכללה האקדמית חמדת הדרום ומשמשת כמזכיר אקדמי וראש תכנית מוסמך בהוראה (M.Teach).

סופרת ילדים. שני ספריה הראשונים: "הבחירה של הילה" ו- *Bittersweet* *Chocolate* עוסקים במודעות עצמית ועצמאות ובקבלת השונה וייחודיות של כל ילד. ספרה השלישי "שני גבאים קטנים", הוא יוזמה שלה להנצחת חיילים דרך סיפורי ילדים המבוססים על פרטים ביוגרפיים של החיילים כשהיו קטנים. ההנצחה היא דרך הערכים שאפיינו אותם עוד בילדותם. הספר הראשון מספר את סיפורם של שני בניה של מרים פרץ, אוריאל ואלירז ז"ל.

ניהלה מיזם לאיסוף סיפורי חיים מניצולי שואה המתגוררים בדרום. בשנת 2011 יזמה וכתבה תכנית לימודים בינלאומית סביב יומנה של רותקה לסקר, נערה יהודייה בת 14 שנספתה באושוויץ ותיעדה ביומן את חיי היהודים בגטו שלושה חודשים לפני שנלקחה למותה. מאמר שכתבה על היומן, מסייע למורות בעולם ובארץ ללמד את היומן.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" מבקשת ד"ר ליליאן שטיינר לחקור את ספרות הנשים בשואה מהיבטים ספרותיים ומגדריים. זאת, על מנת לאפשר ניתוח סיפורי החיים בכלים ספרותיים ולהנגיש אותם לקהל הרחב, ובכך להביא ספרות זו מהשוליים למיינסטרים ולהנציח את השואה בדורות הבאים. כמו כן, היא מבקשת לערוך מחקר השוואתי בין כתיבה נשית על השואה של ניצולות שהיגרו לארצות הברית לבין ניצולות החיות בצרפת. מחקר נוסף שהיא מבקשת לערוך הוא על מטפורות ודימויים בכתיבה הנשית על השואה. בהמשך, היא תערוך מחקר על שואת יהודי צפון אפריקה והבלקן בדגש על נשים.

ד"ר ליאת שטייר-לבני

ד"ר ליאת שטייר-לבני היא מרצה בכירה במחלקה לתרבות במכללה האקדמית ספיר. היא מלמדת ומרכזת קורסים במחלקה לספרות, לשון ואמנויות, באוניברסיטה הפתוחה, ובתכנית ללימודי תרבות לתואר שני, באוניברסיטה הפתוחה.

היא נולדה בישראל בשנת 1973 להורים בני דור שני. סביה מצד אביה ברחו במלחמת העולם השנייה לברה"מ ושקדו בסיביר. סבתה מצד אמה היא ניצולת גטו ורשה ומחנה אושוויץ וסבה מצד אמה הוא ניצול גטו לודז', מחנות עבודה וצעדת מוות. למדה לכל התארים באוניברסיטת תל-אביב במחלקה להיסטוריה של עם ישראל (ב"א בהצטיינות 1997, מ"א בהצטיינות יתרה 1999, דוקטורט בהצטיינות יתרה 2006, פוסט-דוקטורט 2007). במהלך לימודיה קיבלה מלגות רבות ביניהן מלגת קרן פולברייט (קרן חינוך ארה"ב-ישראל) ומלגת דן דוד לחוקרים צעירים. פיתחה את הקורס "ניצולי שואה בקולנוע הישראלי" באוניברסיטה הפתוחה, מרכזת ומלמדת אותו משנת 2004. משנת 2009 מלמדת קורסים במכללת ספיר בנושא זיכרון השואה בישראל.

מחקריה האינטרדיסציפלינריים עוסקים בשינויים בזיכרון השואה בישראל משנות הארבעים ועד להווה. היא כתבה בנושא מעל שלושים מאמרים וחמישה ספרים. מחקריה משלבים לימודי זיכרון, לימודי קולנוע, לימודי תרבות, ולימודי טראומה.

היא בת-זוגו של בעז אלברט, ויחד הם מגדלים את שתי בנותיה ובתו.

ד"ר עדה שיין

ד"ר עדה שיין נולדה בישראל להורים שעלו בשנות ה-30. ד"ר שיין היא בוגרת אוניברסיטת חיפה בחוגים היסטוריה כללית, לשון עברית והכשרת מורים, ומוסמכת המכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים. עבודת התזה שלה בנושא "פרשת ילדי טהרן" נכתבה בהדרכתו של פרופ' ישראל גוטמן. במסגרת המכון ליהדות זמננו למדה לתואר דוקטור. עבודת הדוקטור בנושא "מערכות החינוך במחנות העקורים בגרמניה ובאוסטריה, 1945-1951" נכתבה בהדרכת פרופ' דליה עופר ופרופ' חגית לבסקי. במסגרת מלגת בתר-דוקטור של המכון הבין-לאומי לחקר השואה ביד ושם חקרה ד"ר שיין את ראשית חקר השואה, עיצוב הזיכרון וההנצחה במחנות העקורים בגרמניה.

ד"ר שיין לימדה בבית הספר התיכון, השתלמה בהוראה מרחוק והדריכה מורים בהבנת הנקרא. לאחר פרישתה מהוראה הפכה להיסטוריונית עצמאית ולעורכת לשון העובדת בעיקר עבור יד ושם. בין מחקריה: "קליטת ניצולי שואה בהתיישבות המושבית בא"י 1945-1955", "שירותי הבריאות לניצולי השואה באוסטריה, 1945-1953", ופרסמה מחקרים שונים על שיקום בריאותם של ניצולי השואה בגרמניה. כן ערכה יומנים של ניצולי שואה.

מחקר: במסגרת תכנית "עמיתי שפיגל" עוסקת ד"ר שיין במחקר על שירותי הבריאות לניצולי השואה במחנות העקורים בגרמניה 1947-1951, ושיקום ניצולי השואה חולי השחפת בגרמניה כאתגר של העולם היהודי, 1945-1957.

ד"ר חיים שלם

ד"ר חיים שלם נולד ב-1946 בתל-אביב להוריו שעלו לארץ מפולין ב-1935. בנעוריו גר בנתניה. השתתף בשחרור ירושלים עם חטיבת הצנחנים והיה בין מייסדי קיבוץ עלומים אשר נמצא בעוטף עזה והיה חבר בו למעלה מעשרים שנה. למד לכל תארו האקדמאיים באוניברסיטת בר-אילן. את התואר השלישי בנושא: "אגודת ישראל בארץ ישראל נוכח השואה" כתב בהנחיית פרופ' דן מכמן ופרופ' גרשון בקון. מחקר זה היה לספרו הראשון בנושא השואה שיצא ע"י מכון בן-גוריון ב-2007. ספרו הראשון עסק בקיבוץ של יוצאי הלח"י שהוקם נוכח רצועת עזה לאחר מלחמת השחרור. הספר נקרא "לנגב – נוה יאיר, סיפורה של התיישבות", ויצא ב-1988.

בהמשך יצא ספרו (יחד עם אלכסנדר קליין ז"ל) על העמידה הרוחנית של יהודי צרפת בראי התייעוד: **אנו הולכים בראש מורם**. כן כתב ביוגרפיות על אישים שפעלו בשואה. הראשונה הייתה על פעיל ההצלה הבולט בנימין מינץ ונקראת **אי של אפשר** (הספר יצא בשיתוף שי מינץ ז"ל ב-2013) והשנייה היא על הרב ירחמיאל אליהו בוצ'קו שהקים את ישיבת "עץ חיים" במונטרה אשר בשווייץ (ב-1927), ששימשה עוגן הצלה חשוב לנערים ולפליטים בתקופת השואה ולאחריה. הספר נקרא: **מנובהרדוק דרך מונטרה לירושלים** (2016).

ד"ר שלם הוא מראשוני מדריכי פולין (1987) ומשמש כמדריך עד היום. בהקשר זה כתב על "החיים היהודיים בטרנוב בין שתי מלחמות העולם ובשואה" (2007) וכן כתב (יחד עם הרבנית אסתר פרבשטיין והרב מיכאל פדר) מדריך למסע פולין בעקבות חייהם ותורתם של רבני פולין לדורותיהם, הנקרא: **בארצות החיים** (2009). שני החיבורים יצאו בהוצאת המרכז ללימודי השואה במכללה ירושלים, שם לימד, חקר וכתב. כן לימד במכללת אפרתה.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" יעסוק ב בחיים היהודיים בשנות השואה וכן בשנים לפניה ולאחריה.

אלכסנדר שניידמסר

אלכסנדר שניידמסר, היסטוריון צעיר, בעל תואר שני בלימודי תרבות מזרח אירופה מאוניברסיטת פוטסדאם, גרמניה ומהאוניברסיטה העברית בירושלים, וכעת משמש כחוקר במרכז לחקר השואה ביד ושם.

בעבודת התזה הוא התמקד בהתנגדות יהודית בתקופת השואה, וחקר יחידה פרטיזנית שהורכבה מבני משפחתו של שלום זורין ופעלה ביער נליבוקי בבלארוסיה. את העבודה כתב בהנחיית פרופ' פיקהאן, מהאוניברסיטה החופשית של ברלין, וד"ר גלוקנר, חוקר במרכז מוזס מנדלסון בפוטסדאם.

במהלך לימודיו חקר שניידמסר את ההיסטוריה היהודית והמזרח אירופית, קולקטיבי, יהודית, בעיקר בקרב שכבת ההשכלה. כמו כן בחן את אופן עיצוב זיכרון השואה הממלכתי בגרמניה, ישראל ורוסיה. כעוזר מחקר לד"ר ויטלי וילנצ'יק, הוא גם אירגן הרצאות וסיורים אקדמיים לתלמידים לתארים מתקדמים בישראל.

שניידמסר חבר בצוות חוקרי שואה, בראשות ד"ר ארקדי זלצר במרכז משה מירילשווילי לחקר השואה בברית המועצות ביד ושם. כעת הוא עוסק בפרויקט "The Untold Stories: אתרי הרצח של היהודים בשטחים הכבושים של ברית המועצות לשעבר". פרויקט זה חוקר את ההיסטוריה של הקהילות היהודיות בברית המועצות, ומתמקד בחקר פעולות הרצח שביצעו יחידות נאציות בעזרתה של האוכלוסייה המקומית. המחקר גם בוחן את ההיסטוריה הנצחת יהודי ברית המועצות לאחר מלחמת העולם השנייה. מטרת הפרויקט לספק תמונה כוללת של השואה בהקשר מקומי בכל שטחי ברית המועצות. במהלך ניתוחם של אירועי מלחמה, החוקרים בוחנים את ה'סלקציות' מתוך מסמכים, עדויות ותיעוד בע"פ.

לאחר שסיים בהצלחה קורס הדרכה אינטנסיבי ומקיף ביד ושם, שניידמסר, מדריך גם קבוצות, סטודנטים ותלמידים במוזיאון, בעיקר בשפות גרמנית ורוסית.

בנוסף למחקריו בתחומי ההיסטוריה של מזרח אירופה והשואה, הוא מלמד גרמנית ב"בית הספר הגרמני" המתקיים בימי שישי בירושלים. בית הספר מציע לילדים דוברי גרמנית ילדית עם רקע יהודי וערבי לשפר ולגבש את ידיעתם בשפה הגרמנית.

מחקר: במסגרת פורום "עמיתי שפיגל" ימשיך אלכסנדר שניידמסר את מחקריו בחקר השואה במזרח אירופה.